

Бібліятэка не крама, або Як дзіцячыя мары ў квэст ператварыліся

10

СЦЯНА ЗАМЕСТ ПАЛАТНА

7

Мір — гэта дабро. Таму дзеячы культуры павінны праз сваю творчасць дбаць аб захаванні міру.

ГАННА КОНАНАВА

5

штотыднёвая грамадска-палітычная газета

выдаецца з кастрычніка 1991 года

№ 27 (1623)

14 ліпеня 2023 г.

КУЛЬТУРА

► Да Дня беларускага пісьменства

Зацверджаны сцэнарый правядзення XXX Дня беларускага пісьменства, які пройдзе 2–3 верасня ў горадзе Гарадок, што на Віцебшчыне. Рэжысёр — Агата Мацко.

Падчас цырымоніі адкрыцця запланавана ўшанаванне лаўрэатаў Нацыянальнай літаратурнай прэміі. Увечары на галоўнай сцэне пакажуць мюзікл па матывах паэмы К. Веранічына "Тарас на Парнасе".

Канцэрт зачырціць будзе прысвечаны 85-годдзю вядомага беларускага кампазітара, народнага артыста СССР Ігара Лучанка.

— Асабліва важна, каб удзел у канцэртнай частцы свята прынялі творчыя калектывы паўночнага рэгіёна і Гарадоцкага раёна — каб мясцовыя жыхары і госці ведалі, якія моцныя мастацкія рэсурсы ёсць у рэгіёне. Юбілейны Дзень беларускага пісьменства павінен стаць адной з самых яркіх і значных падзей у рамках Года міру і стваральнай працы, — падкрэсліў Ігар Пётрышэнка на пасяджэнні Нацыянальнага арганізацыйнага камітэта па падрыхтоўцы і правядзенні XXX Дня беларускага пісьменства.

► Не пра палітыку ў лоб

Кінастудыя "Беларусь-фільм" плануе арганізаваць перадапаказ стужкі "На іншым беразе" ў рамках Дня беларускага пісьменства. Прэмерыю кінапраекта прымяркуюць да Дня народнага адзінства, які адзначаецца 17 верасня.

Па словах дырэктара здымачнай групы Ірыны Філіпавай, у фільме гаворка ідзе "не пра палітыку ў лоб".

— Мы пастараліся нагадаць пра той няпросты перыяд, калі Беларусь чарговы раз у яе гісторыі спрабавалі разарваць на кавалкі. Новае кіно распавядае пра ўзаемаадносінны людзей, якія міжволі апынуліся на іншым беразе, застаючыся пры гэтым беларусамі.

Мастацтва міру і ўзаемаразумення

Пачалася новая старонка ў гісторыі галюйнай культурнай падзеі нашай краіны. Урачыста стартваў XXXII Міжнародны фестываль мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" — свята сяброўства і адзінства.

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка звярнуўся да гасцей і ўдзельнікаў "Славянскага базару ў Віцебску" з прывітальным словам на сцэне Летняга амфітэатра. Па традыцыі Кіраўнік дзяржавы падчас адкрыцця форуму ўручыў спецыяльную

ўзнагароду "Праз мастацтва — да міру і ўзаемаразумення". Сёлета ёй уганаравана тэлеведучая, заслужаная артыстка Рэспублікі Беларусь Алена Спірыдовіч — нязменная спадарожніца фестывалю. Яе імянная зорка з'явілася на алеі каля Амфітэатра.

Ідэя мастацтва, што аб'ядноўвае народы, прайшла праз урачыстую цырымонію адкрыцця. Частка канцэрта была прысвечана сьлянным кампазітарам і песням, юбілеі якіх мы адзначаем сёлета.

Тэктанічны, атэктанічны, радыкальны. Каб рэклама не псавала гістарычную забудову

Працяг на стар. 8 – 9

стар. 13 ►

Словы падзякі Кіраўнік дзяржавы адрасаваў 8 ліпеня арганізатарам рэспубліканскага свята “Купалле” (Александрыя збірае сям’ю)...

Фестываль у Александрый Усвабляе спрадвечную спадчыну Беларусі. Так Аляксандр Лукашэнка абазначыў сутнасць гэтага традыцыйнага штогадовага свята.

Сёння тут, на малінуічным беразе Дняпра, надзвычай моцна б’ецца пульс тысячагадовай гісторыі беларускай зямлі.

Прэзідэнт падкрэсліў, што фестываль усвабляе ўсё тое, што беларусы з гонарам лічаць сваім культурным кодам:

Дзякуй усім, хто робіць гэта свята

— Гэта найвялікшая каштоўнасць чалавечых адносін, заснаваных на сяброўстве, узаснай павазе і гасціннасці. Гэта каштоўнасць свайго роду, які прыналежаць дзякуючы моцным традыцыям сям’і, клонупі пра бацькоў, любові да дзяцей. І штогод мы бачым, як стоды сядзіць сям’ямі і беларусы, і нашы наважаныя госці.

Аляксандр Лукашэнка закрэпіў пытанні, якія тычацца сучаснай міжнароднай абстаноўкі, глабальных выклікаў:

— Нам штодзённа спрабуюць навіязваць так званыя ўніверсальныя каштоўнасці. Але ж яны не для нас. Глобальная дзяржава будучага — гэта Утопія.

гэта і разумею, што без нацыянальнай годнасці няма і не можа быць волі, суверэнітэту, павагі і бясшпекі. І зарад, калі ў свеце прынятае бярэцца за захаванне менавіта каштоўнасці асновы дзяржавы, сапраўды незалежна нашы робіць усё, каб зберагчы свой самабытны лад жыцця.

Беларускі Лідар падзякаваў сваім землякам — “людзям, якія навучылі мяне любіць сваю краіну і свой народ”, арганізатарам свята, рэжысёрам, артыстам, майстрам, усім, “што стварае гэтаў асабліваю атмасферу сяброўства і шпелыні”. Таксама Прэзідэнт заўважыў:

— Калі мы будзем усюды, на кожным метры нашай Беларусі, разовіліся сябе вось так — па-гаспадарску, гасцінна, разовіліся, будзем вітаць нашых родных, сяброў і нават тыя, хто памыліўся, але будзе прыязджаць да нас з добрымі намерамі, — у нас краіне будзе мір.

Кіраўнік дзяржавы заклікаў: — Таму беражце тое, што мы маем. Шануйце тое, што мы маем. І мы заўсёды будзем жыць у міры і згодзе.

Будзе смачна!

Пэўна, менавіта так трэба азначаваць каравай-фост “Башкава булка”, які разгорнецца 19 жніўня ў Свіслачы. Прынамсі, тыя, каму пашчасціла трапіць на свята летася, узгаджаць прынадныя прысмакі.

Талды вуліцы горада з самага ранку былі напоўненыя вадарам свежага хлеба. Духмяныя боханкі паяліся ноччу. Рулілася мисловая знакамістасць — Свіслацкі хлебавод. Той самы, дзе нарадзіўся брэнд булчачкі-пліцёнкі, якая прыйшлася даспадобы Прэзідэнту.

Сёлета ўнікальнае свята беларускага хлеба і хлебарабы, дзя якога ўзнікла пасля візіту ў Свіслач Кіраўнік дзяржавы, пройдзе ў другі раз. Старт каравай-фосту ласць шырмаючы ўрачыстасцю адкрыцця. Пасля разгортвання конкурсу прафесійных пекараў “Башкаўчыняна” і амагараў “Матуліна каравай”. Адмысловыя з розных абласцей Беларусі прадамонтуюць свасей майстэрства. Для ўдзельнікаў і гасцей свята таксама запланаваныя эстафеты “Башкаўчыняна”, “Беларускі асілак”, байкер-шоу ды іншыя забаўляючыя. Завершыцца каравай-фост канцэртаў зорак эстрады і маладзёжнай дыскатэкай.

Прафесійны гонар на практыцы

Чарговая апаратная нарада міністра культуры Рэспублікі Беларусь Анатолій Маркевіча з начальнікамі ўпраўленняў і аддзелаў міністраства адбылася 11 ліпеня. Дзякуючы сродакам відэасувязі ў пасяджэнні таксама паўдзельнічалі кіраўнікі ўпраўленняў культуры абласных выканаўчых камітэтаў.

Удзельнікі нарады разгледзелі вынікі працы па ўдасканаленні тэатральнага рэпертураў: 28 дзяржаўных устаноў мелі задачу падрыхтаваць адмысловую праграму для дзяцей і юнацтва. Меркавалася, што абноўлены рэпертуар будзе спрыяць патрыятычнаму выхаванню і будзе запатрабаваны ў час школьных канікулаў выхаванцамі аздараўленчых лагераў. Разлік спраўдзіўся. З пачатку лета да 7 ліпеня адбылося 406 мерапрыемстваў. Іх наведвалі больш за 60 тысяч дзяцей.

Міністра праінфармавалі, што фактычна завершана праца па стварэнні “Канцэпцыі культурнага імпарта-экспарту”. Гэта канкрэты, структураваны дакумент, які складзена з дзесяці раздзелаў. Ён утрымлівае таксама план практычных дзеянняў, узгоднены з рэагентамі. Шкава, што практычныя вынікі канцэпцыі будуць аглянавацца праз сацыялагічнае апытанне Інстытута сацыялогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі.

Анатолій Маркевіч становіцца апаўняў вынікі працы канвідзапракату за першае паўгоддзе. Разам з тым міністр звярнуў увагу на неабходнасць больш актыўна прапагандаваць беларускае кіно і нацыянальную кінастудыю. Сярод іншых дараўчэнняў — арганізацыя экскурсій для школьнікаў на “Беларускі-фільм”.

Усталяваць на аўтастанцыі калы Дзяржаўнага мемарыяльнага комплексу “Хатынь” шыльду з інфармацыяй пра гісторыка-культурныя помнікі Міншчыны.

Прэмія Саюзнай дзяржавы: дзеля дружбы і братэрства

Грамадскае абмеркаванне намінтаў на прэмію Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва праходзіць у Беларусі і Расіі з 1 ліпеня да 1 верасня.

Пастаянны Камітэт Саюзнай дзяржавы наведвае, што ў перыяд з 1 ліпеня па 1 верасня 2023 года праводзіцца грамадскае абмеркаванне твораў, адабраных для ўдзелу ў конкурсе на саіканне прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2023–2024 гады.

Прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва прысуджаюцца за творы літаратуры і мастацтва, якія ўносяць вялікі ўклад ва ўмацаванне адносін братэрства, дружбы і ўсебаковага супрацоўніцтва паміж дзяржавамі — удзельнікамі Саюзнай дзяржавы, аўтарамі якіх з’яўляюцца грамадзяне дзяржаў — удзельнікі Саюзнай дзяржавы.

У адпаведнасці з Палажэннем аб прэміях, заавержаным Саветам Міністраў Саюзнай дзяржавы ад 29 кастрычніка 2005 г. № 30, Экспертным саветам пры Пастаянным камітэце Саюзнай дзяржавы для ўдзелу ў конкурсе на саіканне прэміі адабраны наступныя творы:

- Стварэнне музея ў дзяржаўнай установе “Дзяржаўны мемарыяльны комплекс “Хатынь”; аўтарскі калектыў у складзе: Скорбат Віктар

Мікалаевіч, галоўны архітэктар адкрытага акадэмічнага гарадства “Ордына Прапоўнага Чырвонага Сігта “Інстытут Белдзяржпраект”; Пяткевіч Андрэй Георгіевіч, мастак-монументаліст, член грамадскага аб’яднання “Беларускі саюз мастакоў”; Храмой Аляксандр Васільевіч, дырэктар дзяржаўнай установы “Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь”.

Стварэнне цыкла канцэртаў, прысвечаных Вялікай Перамоце савецкага народа ў Вялікай Айчыннай вайне (7 мая 2021 г. “Любімыя мелодыі вайсковых гадоў”; 5 мая 2022 г. Сёмай сімфонія “Ленінградская” Д. Шапастаковіча; 22 чэрвеня 2022 г. “Рэжым” Д. Кабалёўскага на вершы Р. Раждзественскага); аўтар — Анісімаў Аляксандр Міхайлавіч, галоўны дырэктар Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Рэспублікі Беларусь установы “Беларуская дзяржаўная ардына Прапоўнага Сігта філармонія”.

Стварэнне і рэалізацыя гісторыка-асветніцкага праекта “Башкаўчыняна”; выданне аўтарскіх кніг-альбомаў; аўтар — Ліхадзель Уладзімір Аляксеевіч, пазаштатны аўтар рэдакцыйна-выдавецкай установы mail@postkomse.com

Песні “Беларусь” (С. Абодышчына, музыка В. Захарчанкі), “Русь” (слывы І. Нікіціна, музыка В. Захарчанкі), “Цераз рачынку” (беларуская народная песня, музыка І. Захарчанкі), “Цераз рачынку” (беларуская народная песня, музыка І. Захарчанкі); аўтар — Захарчанка Віктар Гаўрылавіч, генеральны дырэктар дзяржаўнай бюджэтайнай навукова-творчай установы “Славянскі базар у Віцебску”.

Вам адказвае міністэрства

“Паважаныя калегі! Просім дапамагчы ў сітуацыі! Для афармлення пенсіі за выслугу гадоў на дзяржаўнай службе ва ўпраўленні на працы просьба павердзіць, што пасада спецыяліста 1 катэгорыі аддзела культуры ў 19.12.1988 па 19.05.1995 год з’яўлялася ў той час дзяржаўнай службай. У працоўнай кніжцы ёсць запіс аб прысваенні 1 катэгорыі спецыяліста аддзела культуры райвыканкама. І запіс аб прысваенні 19.05.1995 г. 11 класа службычага дзяржаўнага апарату. Але ў перыяд 1988–1995 г. работнік таксама лічыўся служачым дзяржаўнага апарату. Якім дакументам можна павердзіць гэты перыяд? Загада дзякуем. Адрдзел ідэалагічнай работы, культуры і па справах моладзі Пастаўскага райвыканкама”.

— Пенсійнае забяспечэнне дзяржаўных служачых ажыццяўляецца з улікам умоў і нормаў, прадуладжанах заканадаўствам аб дзяржаўнай службе і іншым заканадаўчымі актамі. Паставы ў пенсійнага забяспечэння за выслугу гадоў, перыяды дзейнасці, якія залічваюцца ў стаж працы, парадкавы нумар дзяржаўнага вылічэння стажу работы вызначаны Законам Рэспублікі Беларусь ад 17.04.1992 № 1596-ХІІ “Аб пенсійным забяспечэнні”.

У адпаведнасці з пунктам 22 Палажэння аб парадку і ўмовах вылічэння стажу дзяржаўнай грамадзянскай службы, зааверджанага пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 13.05.1997 № 471, пры вылічэнні стажу грамадзянскай службы для мэт прызначэння пенсіі за выслугу гадоў перыяды працы пацвярджанага даведкай аб рабоце, вайскай службе (службе), якая да права на пенсію за выслугу гадоў па форме, устаноўленай Міністэрствам працы і сацыяльнай абароны.

Пенсійнае забяспечэнне ажыццяўляецца ўпраўленнямі (аддзелаў) на працы, занятасці і сацыяльнай абароне гарадскіх, раённых выканаўчых камітэтаў, ўпраўленнямі (аддзелаў) сацыяльнай абароны мясцовых адміністрацыйна-тэрытарыяльных аддзелаў у гарадах. У адпаведнасці з артыкулам 69 Закона Рэспублікі Беларусь ад 17.07.2018 № 130-3 “Аб нарматыўных прававых актах” тлумачэнні нарматыўных прававых актаў ажыццяўляюцца нарматыўнымі органамі, да кампетэнцыі якіх адносіцца разрашэнне адпаведных пытанняў. Рэалізацыя дзяржаўнай палітыкі па пытаннях пенсійнага забяспечэння ўваходзіць у кампетэнцыю Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь.

Атмасферны Віцебск

Больш за 30 гадоў тысячы людзей з розных куткоў свету з’яўляюцца ў Віцебск, каб пачуць і атмаферы сапраўднага свята, з’яўляюцца на “Славянскім базары ў Віцебску”. Аднак ёсць і тыя, хто вагаюцца — ці варта яно таго? Мы апыталі непрадзятых наведвальнікаў самага буйнога культурнага мерапрыемства года.

ДЗМІТРЫЙ, спецыяліст па канцэртах:

ЗМІЦЕР, трэнер па танцах:

— “Славянскі базар...” прываблівае разнастайнасцю актыўнасцей — ад смачнай шматнацыянальнай кухні да захалюючых канцэртаў. Імпрэза не сканізэнтравана ў адным месцы горада, а разнесены па мностве лакацый, што матывуе прагуляцца па Віцебску і сяк разгледзець яго славацісты. Адназначна ражаментаую наведваць канцэрт у Лёснім амфітэатры, пасмакаваць стравы, якія смоньваць, так і іншых краін, ды прайсціся па Горадзе майстэр, нават калі вы не захалюеце шопінгам. Там праводзіцца майстэр-класы для юнай аўдыторыі, арганізацыя танцавальнага пляючыці пад адкрытым небам. Можна набыць прадукцыю беларускіх і замежных рамеснікаў, а таксама біжутэрыю, алдзене. Засумавача на “Славянскім базары ў Віцебску” ні ў кога не атрымаецца — атмафера там заўсёды ўтульная і святончая.

ЗМІЦЕР, трэнер па танцах:

— “Славянскі базар у Віцебску” — адзін з самых грандыёзных і яркіх фестываляў, на якіх мне ўдалося пабываць. Такі ўроўень арганізацыі, маштаб падзеі, такую колькасць удзельнікаў не знойдзеш ні на адным айчынным мерапрыемстве. Прываблівае і тое, што ўдзельнічаюць не толькі беларускія артысты, але і каледзі з іншых краін. Пабываць на “Славянскім базары...” павінен кожны! Гэта ўнікальны шанец паглыбіцца ў атмаферы бясшконца свята пены і танца, а таксама атрымаць даўчосавае зарад паціўня і добрага настрою.

1953

► 8 мая шляхам аб'яднання Міністэрства кінематографіі, Камітэта па справах культуры і асветніцкіх устаноў, Камітэта па справах мастацтваў, Камітэта радыёінфармацыі і Упраўлення па справах паліграфічнай прамысловасці, выдавецтваў і кніжнага гандлю ўтворанае Міністэрства культуры БССР.

1954

► 3 ліпеня, у дзень дзясятай гадавіны вызвалення Мінска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, адкрыты манумент Перамогі ў гонар воінаў Савецкай арміі і партызан, якія загінулі падчас Вялікай Айчыннай вайны. Помнік створаны па праекце архітэктараў Георгія Заборскага і Уладзіміра Караля. Аўтарамі бронзавых гарэльфаў, размешчаных на чатырох гранях манумента, сталі скульптары Заір Азгур, Андрэй Бембель, Сяргей Селіхану і Аляксей Глебаў.

Створаныя Гомельскі абласны рускі драматычны тэатр і Магілёўскі абласны драматычны тэатр. Беларусь стала пастаянным членам UNESCO.

70

Пара станаўлення

Чым адзначыліся для Міністэрства культуры першыя гады яго працы?

Сёння мы распачынаем агляд найважнейшых падзей, звязаных з дзейнасцю ведамства, якое сёлета адзначае сваё 70-годдзе. Новы цыкл публікацый падрыхтаваны да юбілею паводле звестак, сабраных супрацоўнікамі Нацыянальнага гістарычнага музея.

Аўтарамі бронзавых гарэльфаў, размешчаных на чатырох гранях манумента, сталі скульптары Заір Азгур, Андрэй Бембель, Сяргей Селіхану і Аляксей Глебаў

Мінскі драматычны тэатр

1955

► 3 11 па 21 лютага ў Маскве прайшла Дэкада беларускай літаратуры і мастацтва, падчас якой Беларускае тэатр оперы і балета прадставілі оперы “Дзячына з Палесся”, “Яўген Анегін” і “Страшны двор”, а таксама балет “Пальмяныя сэрцы”. Тэатр імя Янкі Купалы паказаў спектаклі “Канстанцін Заслонаў”, “Пялюжаўрукі”, “Паўлінка”, “Выбачайце, калі ласка” і “Прыбытковое месца”. Тэатр імя Якуба Коласа прадставіў пастаюнку “Раскаднае гняздо”, “Несцерка” і “Варагі”, а Мінскі рускі драматычны тэатр — спектаклі “Брэсцкая крэпасць” і “Кароль Лір”.

Новы будынак Цірка

Тэатр імя Янкі Купалы ў Мінску атрымаў статус акадэмічнага а Дзяржаўнаму рускаму драматычнаму тэатру БССР было нададзена імя Максіма Горкага

Музей Якуба Коласа

1956

► 1 студзеня пачала сваю працу Мінская студыя тэлебачання. У маі ўступіла ў строй малая студыя тэлецэнтра памерам 100 квадратных метраў, што дазволіла ажыццяўляць трансляцыю перадач, таксама дзейнічаў малы рухомы тэлецэнтр. ► Створаныя Дзяржаўны літаратурна-мемарыяльны музей Якуба Коласа і Тэатр юнага глядача БССР.

1957

► Пастановай Савета Міністраў БССР № 423 Дзяржаўная карцінная галерэя БССР была перайменаваная ў Дзяржаўны мастацкі музей БССР, 5 лістапада адбылося ўрачыстае адкрыццё новага музейнага будынка. ► Распачала сваю дзейнасць арганізацыйная група па стварэнні Гісторыка-краязнаўчага музея БССР. ► Адкрыты будынак Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя А.В. Луначарскага.

1959

► 11 лютага ў Мінску адбыўся першы паказ у новым будынку цірка.

1964

► Беларускае дзяржаўнае філармонія распачала працу ў новай канцэртнай зале.

1967

► Адкрыліся пастаянныя экспазіцыі Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і Дзяржаўнага музея БССР (цяпер — Нацыянальны гістарычны музей Рэспублікі Беларусь). ► Утвораны Палацкі гісторыка-археалагічны запаведнік (цяпер — Нацыянальны Палацкі гісторыка-культурны музей-запаведнік).

1969

► 5 ліпеня адбылося ўрачыстае адкрыццё мемарыяльнага комплексу “Хатынь”. Група архітэктараў і скульптараў (народны мастак БССР Сяргей Селіхану, Юры Градаў, Валентын Занковіч і Леанід Левін) стварыла запамінальныя эмацыйны сімвал гітлераўскага генацыду ў Беларусі, за што ў 1970 годзе была ўдасгоеная Ленінскай прэміі ССРСР.

► У гэты ж дзень быў урачыста адкрыты мемарыяльны комплекс “Курган Славы”, аўтары якога (скульптар Андрэй Бембель і архітэктар Алег Стаховіч) былі ўшанаваныя Дзяржаўнай прэміяй БССР. ► 1 верасня створаны вакальна-інструментальны ансамбль “Песняры” пад кіраўніцтвам Уладзіміра Мулявіна.

Ганна Конавава на фоне свайго твора — партрэта Э.П. Герасімовіч, 2021 год. На выставе, прысвечанай 75-годдзю БДАМ і мастацкай галерэі М. Савіцкага

Ганна Конавава нарадзілася ў 1986 годзе ў Магілёве. Мастак-жывапісец, педагог. Профільную адукацыю атрымала ў Гімназіі-каледжы імя І.В. Ахрэмчыка. Вышэйшую адукацыю — у Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў. Там жа скончыла і магістратуру. Прайшла навучанне ў аспірантуры Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры НАН Беларусі, дзе абараніла дысертацыю і стала кандыдатам мастацтвазнаўства. Сябра грамадскага аб'яднання “Беларускі саюз мастакоў”. Да прызначэння генеральным дырэктарам Нацыянальнага мастацкага музея займала пасаду прэзктара па вучэбнай рабоце Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў.

Руплівец мастацтва павінен дбаць пра дзяржаву

У Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь новы кіраўнік. Ім стала Ганна Конавава, у творчым асяроддзі вядомае як мастак, прэзактар Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў, яркі прадстаўнік сучаснага пакалення топ-менеджараў у сферы культуры. Ужо ў іпастасі генеральнага дырэктара Ганна Уладзіміраўна адказала на пытанні газеты “Культура”.

— Прапанова заняць гэта крэсла была нечаканай?

— Так. Пагадзілася таму, што маім пакліканнем і вялікай любоўю з самага ранняга дзяцінства была мастацкая творчасць. Я заўсёды падкрэсліваю, што з’явілася на свет у сям’і мастакоў. Як асоба фарміравалася ў мастацкім асяроддзі. Гэта шмат у чым вызначае маё стаўленне да прафесійнай дзейнасці, якая на працягу ўсяго жыцця звязана з мастацтвам.

— У вас вучоная ступень кандыдата мастацтвазнаўства. Што было прадметам вывучэння падчас працы пад дысертацыяй?

— Мне заўсёды цікава пранікаць у свет ідэй, таму тэмай дысертацыйнага даследавання была “Функцыі свята ў станковым жывапісе Беларусі XX — пачатку XXI стагоддзя”. У канцэпцыйнай дысертацыі я разглядала свята не толькі як тэхналагічны і тэхнічны інструмент стварэння жывапіснай работы, а яго анталогічнае значэнне ў творах мастакоў, пытанні каншоўснай арыентацыі, свядомата і несвядомага выбару аўтараў у яго выкарыстанні, філасофію свята ў творах мастацтва.

— Вы паспяхова мастак. Гэта будзе дапамагаць або перакаждаль на новай пасадзе?

— Высокую творчасць нараджае напружанае жыццё і упартая праца. Я спадзяюся і стаўлю мэтай, што ўдасца шмат зрабіць у сферы ўласнай творчасці. У мяне занадта сур’ёзны шлях у мастацтве.

— Якія задачы перад вамі паставіў міністр культуры пры прызначэнні?

— Калі каротка, то пашыраць пералік платных паслуг і павышаць даходы па пазабюджэтай дзейнасці. Стварыць новыя перасоўныя праекты, прыцягнуць маладых мастакоў і пашыраць супрацоўніцтва з устаноўмі адукацыі. Надаць больш увагі навуковай і рэстаўрацыйнай дзейнасці.

Аднаўленне, цяпер думаем, як павялічыць колькасць мерапрыемстваў і наведвальнасць, у якім выглядзе лепш арганізаваць перасоўныя праекты і ці можна ў іх выкарыстоўваць арыгіналы нашых шэдэўраў. Такі досвед у музеяў ужо ёсць. Да прыкладу, у межах святкавання Дня Незалежнасці мы праводзілі выставы ў Палацы Рэспублікі і ў Вялікім тэатры оперы і балета. Напрацоўкі ёсць, а механізм адукацыйнага экспанатаў неабходна будзе ўзмацніць і ўдасканальваць.

— Дарчы, якія перспектывы ў рэстаўрацыйнай майстэрні музея?

— Яе дзейнасць запатрабавана, заказаў шмат. Маюцца пэўныя магчымасці для нарошчвання аб’ёмаў работ. Гэта прынясе карысць музейнай справе па ўсёй краіне. Ёсць трэба разумець, што рэстаўрацыя — вельмі караліватная праца. Таму рэзкія змены тут неמתзгодныя.

— А як у сучасных умовах развіваецца супрацоўніцтва Нацыянальнага мастацкага музея ў сферы міжнародных абменаў?

— Планамерна. За нядоўгі час, які прайшоў з моманту майго прызначэння, наш музей наведалі паслы Мексікі і Тайланда. Мы дамовіліся аб магчымым супрацоўніцтве з вядучымі музеймі гэтых краін. Ёсць зашкаўленасць у абмене выставамі. Пачнем, хутчэй за ўсё, з віртуальных праектаў.

— У вас ёсць нейкія ўласныя мэты, якія ставіце перад сабой на гэтай пасадзе?

— Ёсць пэўныя чаканні. У 2020 годзе да мяне прайшло разуменне, што ў моманты грамадзянскай напружанасці, рэвалюцыі, вайны мастацтва перастае быць запатрабаваным. Толькі ў стабільнай дзяржаве квітнела культура. Таму руплівец мастацтва павінен дбаць пра адзінства народа, моц і трываласць дзяржавы.

Аднаўленню задачу нам паставіў і Прэзідэнт Беларусі ў сваёй прамове на шчырымні ўручэння ўзнагарод дзеячам культуры ў Дзень Незалежнасці. Аляксандр Лукашэнка досыць выразна сказаў пра хісткасць і крохкасць міру. Выпрабаванні, якія стаяць перад чалавецтвам цяпер, гэта не столькі пытанне стаўлення да палітыкі. Гэта пытанне б’іць добра і зла. Экзістэнцыяльнае, сур’ёзнае пытанне. Мір — гэта дабро. Таму дзейчы культуры павінны пра сваю творчасць дбаць аб захаванні міру.

Для мяне важны светлаглядны аспект у любой справе. За яго вынікаюць потым і мерапрыемствы, і акізнты ў планаванні дзейнасці. Традыцыйная каншоўнасці — тое, што вельмі актуальна сёння. І наконт гэтага ў мяне ёсць задуму. Не хацелася б іх агучыць: планы любяць пішыню. Магу толькі сказаць, што ёсць велькіе жаданне зрабіць нешта карыснае для Радзімы.

Віктар Гаўрыш
фота з архіва граёраі

Іванна Бамбешка

Што такое сучасны музей?

Тэндэнцыі і праблемы развіцця музейнай справы

Пра адметныя музейныя праекты, інклюзію, анлайн-фармат ды іншыя сучасныя напраўкі — у гутарцы з дацэнтамі кафедры гісторыка-культурнай спадчыны Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў, кандыдатамі культуралогіі Іваннай Бамбешка і Ірынай Лупашка.

Ірына Лупашка

ВІРТУАЛЬНАЯ ПРАСТОРА: ЁСЦЬ ПЕРСПЕКТЫВЫ?

На думку нашых суразмоўцаў, сёння музеі краіны даволі паспяхова функцыянуюць у грамадстве і пазіцыянуюць сябе не толькі захавальнікамі гісторыка-культурнай спадчыны, але і актыўнымі гульцамі на ніве культурна-турыстычных паслуг.

— Скажам, падчас пандэміі Covid-19 многія музеі Беларусі значна папырылі свае матэрыялы ў сетцы. Інтэрнэт, таму віртуальная прастора для іх цяпер не чужая, — адзначае Іванна Бамбешка. — Можна сказаць, да гэтага іх папштурхнула само жыццё. Рэжае зніжэнне колькасці наведвальнікаў, абумоўленае распаўсюджаннем пандэміі ў той перыяд, вымусіла музеі папыраць свае камунікацыйныя тэхналогіі, у тым ліку прэзентацыі дзейнасці ў медыяпрасторы, мультымедыянае суправалджэнне экспазіцыйных і выставачных праектаў, якія дапамагалі папулярызаваць і актуалізаваць аб'екты спадчыны і актывізаваць віртуальных гледачоў.

Таму, натуральна, ідуць такім шляхам, музеі ладзілі анлайн-лекцыі, анлайн-экскурсіі, анлайн-выставы ды шмат чаго яшчэ.

— Віцебскі абласны краязнаўчы музей ужо вясной 2020 года актыўна дэманстраваў з дапамогай відэахостынгу YouTube прадметы са сваёй мастацкай калекцыі, ладзіў паказ фотаздымкаў 1960-х, — прыводзіць прыклады Іванна Бамбешка. — На ўсё гэтае і іншыя музейныя практыкі карысталіся, і, лепш сказаць, віртуальныя наведвальнікі тады адгукаліся вельмі пазітыўна, пра што сведчаць каментарыі ў інтэрнэце.

Сярод паспяховых ініцыятыў алмаслоўцы назвалі і Веткаўскі музей стараабраднасці і беларускіх традыцый Ф. Р. Шклярава, дзе актыўна ўзаемадзейнічаюць з наведвальнікамі пры дапамозе сацыяльных сетак. Ды і іншыя установы не застаюцца ўбакі ад агульных тэндэнцый.

— Напрыклад, Мінскі абласны краязнаўчы музей у Малалезнен адзін з першых паўу ладзіць

анлайн-экскурсіі, прычым для розных катэгорыяў наведвальнікаў, — кажа Ірына Лупашка. — Таксама загадаў Літаратурны музей Пётруся Броўкі, Дзяржаўны музей гісторыі Беларускай літаратуры.

Што ж, ні для каго не сакрэт, што цягам апошніх гадоў перада аічнымі музеймі стаяла задача падаваць інфармацыю пра свае адметныя экспанаты даступна, папулярна ды цікава з улікам усіх нюансаў найноўшага інфармацыйнага часу. Дзякуючы такім формам работы музеі не толькі справіліся з задачай, але і не губілі сваіх старажытных прыхільнікаў ды змагі "даступна" да больш малой і ў нечым нязвыкалай для музейшыкаў аўдыторыі, якая шмат часу праводзіць у інтэрнэт-прасторы.

АРТ-ТЭРАПІЯ — НА ЛЮБЫ ГУСТ

Па словах Іваннай Бамбешка і Ірынай Лупашка, тэндэнцыяй апошняга часу з'яўляецца і тое, што многія новыя формы музейнай работы арыентаваны на самыя розныя катэгорыі наведвальнікаў.

— Напрыклад, з нядаўняга часу Нацыянальны мастацкі музей Рэ-

спублікі Беларусь ладзіць экскурсіі для людзей з інваліднасцю, — кажа Іванна Бамбешка. — Гэта і экскурсіі разам з сурдуперакладчыкам, і выкарыстанне спецыяльных прыстасаванняў, тых жа аўдыягідэаў, для людзей з парушэннямі слыху ці зроку. І ў Вілейцы, што на Міншчыне, таксама ёсць даволі цікавыя формы работы з палобнымі катэгорыямі наведвальнікаў, для якіх прапаноўваюць экскурсіі з эле-ментамі арт-тэрапіі.

І хоць шмат што ў гэтым плане ў музеяў Беларусі робіцца, а Літа-ратурны музей Максіма Багдановіча не так даўно ладзіў семінары па інклюзіі для музейных супрацоўнікаў, у той жа Расіі палобныя злейнасць развіваецца больш шырока і грунтоўна. Так што аічнымі ўстановам у гэтым кірунку ёсць куды расці.

ПРАКТЫ ЗА ПРАКТАМІ — НОВАЯ ТАКТЫКА?

Яшчэ адным немалаважным складнікам паспяховай музейнай дзейнасці апошніх дзесяцігоддзяў з'яўляецца практычная дзейнасць. Прычым падобная праца ладзіцца часам і ў супрацоўніцтве з замежнымі партнёрамі.

— У гэтым плане магу прывесці прыклад Смаргонскага гісторыка-краязнаўчага музея, які ў межах Праграмы развіцця ААН зладзіў выкарыстанне спецыяльных прыстасаванняў, тых жа аўдыягідэаў, для людзей з парушэннямі слыху ці зроку. І ў Вілейцы, што на Міншчыне, таксама ёсць даволі цікавыя формы работы з палобнымі катэгорыямі наведвальнікаў, для якіх прапаноўваюць экскурсіі з эле-ментамі арт-тэрапіі.

— Так, кадры спраўдзілі вельмі важныя, тым больш што яшчэ не ўсе музейшыкі знаёмыя з тэхна-логіяй палачы заяўкі на атрыманне гранта, — кажа навукоўца. — А часам і проста не стае часу на напісанне праекта, бо гэтую ж працу трэба ж сумішчаваць з асноўнай, пра-му музеям, асабліва ў раёнах, пра-ста не хапае на гэта рэсурсаў. Ска-жам, сталічным музеем у гэтым падвучыць музейных супрацоў-нікаў арыентавацца ў запатраба-ваных праектах ці ў падрыхтоўцы заявак на гранты не так складана.

Так, апошнім часам актыўна пра-цягваюць сябе сумесныя праекты з Расійскай Феларыяй, з тым жа Музеём-сладзіва Л.М. Талстога ў Ясній Паліце. Так што перспек-тывы і ў гэтым кірунку прасочва-юцца даволі значныя.

Юрый ЧАРНЯКЕВІЧ
Фота з архіваў выкладчыка кафедры гісторыка-культурнай спадчыны БДУКІМ

Са студэнтамі ў Вяязцы

Аляксандр САСНОЎСКІ

мастацкі кіраўнік і галоўны дырыжор сімфанічнага аркестра Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы, педагог

Аляксандр Пётровіч Сасноўскі нарадзіўся 19 верасня ў Мінску. Музыкальная адукацыя вываў у раённым дзіцячым ўзросце палітоў вучэбна ў класе выкладчыка музычнай школы, мяго пазней блізкае сямейна.

3 1981-га дырыжор Беларускага дзяржаўнага музычнага тэатра. У 1983 годзе скончыў Ленінградскае кансерваторыю. Пад кіраўніцтвам Народнага артыста СССР, прафесара Ю. Х. Ціхарэвіча праходзіць асістэнтуру-стажыроўку. Разам з сімфанічным аркестрам ССМШ пры Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі бярэ ўдзел у расійска-беларускіх конкурсах аркестраў і харавых калектываў. Аркестр атрымаў Дыплом I ступені. 3 1984-га пачынае выкладаць у Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

Вяртаецца на радзіму, дзе ў 1998-м працягвае працаваць у якасці мастацкага кіраўніка і галоўнага дырыжора ў сімфанічным аркестры Брэсцкага тэатра драмы.

3 1981-м скончыў Мінскае музычнае вучэлішча, дзе навукоўца ў Народнага артыста Беларусі П.Л. Іванова. Прайшоў адукацыю ў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі (інструмент у класе дырыжораў І.І. Заслаўскага і аднаго мастацкай БССР І. Абрамавіч). У 1978 годзе паступае ў Ленінградскую дзяржаўную кансерваторыю, у класе народнага артыста РСФСР, акадэміка З.П. Грыгор'ева, пазней у класе І.А. Мухоміна.

У 1975-м скончыў Мінскае музычнае вучэлішча, дзе навукоўца ў Народнага артыста Беларусі П.Л. Іванова. Прайшоў адукацыю ў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі (інструмент у класе дырыжораў І.І. Заслаўскага і аднаго мастацкай БССР І. Абрамавіч). У 1978 годзе паступае ў Ленінградскую дзяржаўную кансерваторыю, у класе народнага артыста РСФСР, акадэміка З.П. Грыгор'ева, пазней у класе І.А. Мухоміна.

У 1990-м трыумфальна праводзіць гастроль ў Адыс, што садзейнічае атрыманню Гран-пры на I Усесаюзным алімпіе тэатраў (спектакль "Чорны"). Кіраўнік сімфанічнага аркестра Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, але ў лютым часе едзе ў Хансбрык, дзе працуе ў тэатры музычнай камедыі і выкладае ў мюльскай кансерваторыі.

3 2006 па 2021-ы — галоўны дырыжор канцэртнага аркестра "Імямі" ДР "Мінсканірт". Паралельна працягвае кіраваць аркестрам БАТД, з ім адраджаецца на гастролі ў замежных краінах. Наведваецца Іспанію, Польшчу, аб'явіўся ў канцэрты 17 гарадоў Францыі.

Юбілейны творчы вечар А. Сасноўскага ў Брэсцкім акадэмічным тэатры драмы

Артсст італьянскага Операга тэатра La Scala А. Канура і А. Сасноўскі

Падчас канцэрта, прысвечанага 25-годдзю Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы

У 2023 годзе на ўсерасійскім конкурсе дырыжор аркестраў дуваўх і народных інструментаў у рамках "Дзіржор аркестра дуваўх інструментаў" лаўрэат I ступені стала вучаніца А. Сасноўскага, студэнтка БДУМ Валерыя Пуршкіч.

3 2023 годзе на ўсерасійскім конкурсе дырыжор аркестраў дуваўх і народных інструментаў у рамках "Дзіржор аркестра дуваўх інструментаў" лаўрэат I ступені стала вучаніца А. Сасноўскага, студэнтка БДУМ Валерыя Пуршкіч.

3 2017 па 2021-ы — галоўны дырыжор сімфанічнага аркестра Нацыянальнай дзяржаўнай тэатральна-музычнай Рэспублікі Беларусь. Тройчы, з 2018 па 2020-ы, выступае ў складзе членаў журы Рэспубліканскага творчага радыёконкурсу "Маладыя таленты Беларусі". Працягвае выкладаць у Беларускай дзяржаўнай акадэмічнай музычнай прасторы ў сімфанічным аркестры Брэсцкага акадэмічнага тэатра драмы, які з аналізам адзначае традыцыйнамі кабіней.

Сярод ініцыятыў Аляксандра Сасноўскага дапамагала студэнтам Акадэміі музыкі дасягнуць заўважнага прайску ў музычнай дзейнасці. Неаднойчы яго выклікалі высока адзначыліся на міжнародных творчых конкурсах. Так, у 2022 годзе ў Санкт-Пецярбургу на V Міжнародным конкурсе маладых харавых дырыжораў, дырыжор аркестраў народных інструментаў дэталю лаўрэат VI ступені ў катэгорыі В2, дырыжораванне аркестрам народных інструментаў, атрымала Марыя Пенца.

Аляксандр Сасноўскі — адзін з вядучых дырыжораў Рэспублікі Беларусь, якога называюць стваральнікам сучаснай беларускай школы дырыжоравання. Пад яго музычным кіраўніцтвам пастаўлены апэры, балеты і опера ў БАТД. Яго прафесійнае майстэрства, артэстызм, экспрэсіў і выразная мануальная тэхніка абумоўліваюць зладжанасць і высокую якасць гучання аркестра.

Анонс: 1 кастрычніка, у Мінсканірт дзень музыкі, у БАТД адбудзецца адкрыццё 31-га канцэртнага сезона, дзе ў выкананні сімфанічнага аркестра пад кіраўніцтвам Аляксандра Сасноўскага прагучыць шэдэўры С.В. Рахманінава.

Віталь КУЛЬБАКОЎ, **галюны дырыжор** **Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь:**

Сутнасць — у дыялогу культур

— На “Славянскім базары ў Віцебску” ў нашата калектыву, як заўжды, некалькі выступленняў. Так, 14 ліпеня мы удзельнічаем у музычным трагікамедыі “Вішневы сад” паводле Чэхава. Гэта новы спектакль тэатральнага праекта “Тры П’фармат”, ён паказваўся ў Палацы Рэспублікі, двайчы ў ТЮУ, ездзіў на гастролях у Вабрыск. Спектакль тэатральна аснанаваны, з мноствам спецафектаў, у нас там 14 нумароў, напісаных расійскім кампазітарам Дар’яй Габрузінай з выкарыстаннем сучасных музычных сродкаў і прымёў ігры. Дарчы, днём мы запісалі музыку да чарговага спектакля рэжысёра Таціяны Самбук, якая ставіла з удзелам аркестра не толькі “Вішневы сад”, але і, раней, “Тры сястры”, “Ганну Карніну”, якую мы паказвалі

ў Віцебску летась. Прэм’ера “Майстра і Маргарыты” запланаваная ў ТЮУ на 19 і 20 ліпеня.

А 15 ліпеня на “Славянскім базары ў Віцебску” мы суправодзім выступленне канкурэнтаў і, адразу пасля яго, сольны канцэрт Ірыны Дарафеевай “На крылах мора” ў Летнім амфітэатры. Як заўсёды, былі падрыхтаваны аркестры. Напярэдні, яшчэ ў Мінску, праведзены дзве рэпетыцыі з малалетнімі спевакамі па-за фестывальнымі рамкамі неак папулярнаму праграму “Чароўная мелодыя: ад Саюзмульфіды да Дыснея”, якую мы рыхтавалі да Міжнароднага дня абароны дзяцей, атрымаўшы шмат захапленых волюкаў і просьбаў далейшых паказаў.

льных культур і ёсць сутнасцю гэтага фестывалю.

З Ірынай Дарафеевай мы летась праводзілі канцэрт у Палацы Рэспублікі. Але яна не паўтарае яго ў Віцебску, а падрыхтавала новую праграму — і ўтым сутнасць гэтай артысткі.

Аднак “Славянскім базарам” наш сезон не заканчваецца: 29-га мы ўпершыню удзельнічаем у фестывалі Viva Braslav. Магчыма, па-за фестывальнымі рамкамі неак папулярнаму праграму “Чароўная мелодыя: ад Саюзмульфіды да Дыснея”, якую мы рыхтавалі да Міжнароднага дня абароны дзяцей, атрымаўшы шмат захапленых волюкаў і просьбаў далейшых паказаў.

Дзяніс ЧАРТА, **мастацкі кіраўнік і дырыжор** **Заслужанага калектыву Рэспублікі Беларусь аркестра народных інструментаў імя народнага артыста Беларусі Л. Іванова:**

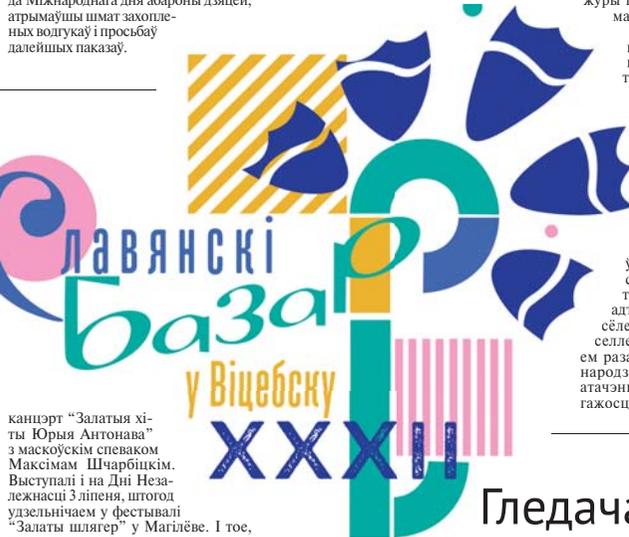
Мора эмоцый і ўражанняў

— Наш магілёўскі аркестр не ўпершыню грае на “Славянскім базары ў Віцебску”. Летась у нас была сольная вечарына з італьянскім банданеаністам Марыя Стэфанам П’етраларкі ў зале Віцебскай абласной філармоніі. Атрымалі мора незабытых эмоцый, уражанняў, што суправоджалі нас ад самага прыезду на гэты фестываль. Асабліва ўспрымалі заслужоўны аранжыраваў — папросту штодзённа неверагоднае: столькі гэстэй, калектываў, і ўсё працуе, як гадзінік. Сёлета задумаліся, каго яшчэ з салістам можна запрасіць. Дапамог дырэктар Міжнароднага фестывалю мастацтваў “Славянскі базар ў Віцебску”, генеральны дырэктар Цэнтра культуры “Віцебск” Глеб Лапішкі. Менавіта ён прапанаваў нам выступіць з Алёнай Пятроўскай — расійскай спявачкай родам з нашага роднага Магілёва.

Мы з ёй звязаліся, яна прапанавала сваю праграму — гэта і аўтарскія песні расійскіх кампазітараў, і народныя, прычым не толькі рускія, але і беларускія. Дадалі аркестравыя нумары — атрымалася дзве з паловай гадзіны музыкі.

Вядома, за гэтым канцэртам стаіць вялікая праца, падрыхтаваўшы даслава ўладзімір Шчэрба, паслухаўшы даслава Алёнай запісы, зрабіў аркестровы ўсіх прапанаваных нам песень. Акрамя згаданай сольнай вечарыны ў Віцебскай абласной філармоніі, выступілі з Алёнай Пятроўскай таксама на заключным гала-канцэрце фестывалю ў Амфітэатры — малым аркестравым складам.

Працы многа — і гэта радзе. Напярэдні былі на свяце Купалля ў Александрый, праводзілі там сольны

канцэрт “Залатыя кіты Юрыя Антонава” з маскоўскім спеваком Максімам Шчарбіцкім. Выступілі і на Дні Незалежнасці 3 ліпеня, штогод удзельнічаем у фестывалі “Залаты шлягер” у Магілёве. І тое, што адначасова працуем адразу над некалькімі буйнымі праграмамі, — гэта норма жыцця.

Максім РАСОЧА, **мастацкі кіраўнік —** **галюны дырыжор** **Нацыянальнага акадэмічнага канцэртнага аркестра Беларусі імя М. Фінбергера:**

Хто, як не аркестр імя Фінбергера!

— Першы дзень дзіцячага конкурсу “Славянскага базару ў Віцебску” ўпершыню было вырашана праводзіць, як і на дарослым спаборніцтве, з аркестрам. Выбарлі наш калектыв, і гэта вялікая адказнасць. Бо для юных канкурэнтаў гэта першы вопыт сутыкнення з такім калектывам. Камі дарослыя салісты разумеець, што менавіта яны павінны першы аркестр за сабой, дык для дзяцей усё гэта навінка. Многія з іх валодаюць сапраўды моцнымі галасамі, але мы ўсё роўна імкнемся як мага больш уважліва паставіцца да іх магчымасцей, пастараўся не перагружаць аркестр, каб не вымушча канкурэнтаў “крычаць”. Уладзімір Іванавіч, паслухаўшы даслава запісы, зрабіў аркестровы на невялікі склад — усюго на 26 чалавек. Дарчы, напярэдні наш калектыв сумесна з Мінгарвыканкам і “Мінскканцэрт” праводзіў творчы праект “Мары дзіціства”: лепшыя юныя музыканты, што навуваючы ў сталічных школах мастацтваў, выступілі ля Ратушы на

плошчы Сваюболы ў гала-канцэрце — у суправоджэнні нашага аркестра.

Гэты сезон быў у нас, як заўжды, насычаным. І гэта не толькі традыцыйныя фестывалі, якія мы ладзім самі і ў якіх прымаем удзел, але і, да прыкладу, зусім новы праект да 800-годдзя Нясвіжа — Летні джазавы фестываль у Нясвіжскім замку, унутраным дворыку палаца, на адкрытым паветры. Мы назвалі гэты праект “Джаз у горадзе N”. Ён праходзіў два дні — 7 і 8 ліпеня. Мы падрыхтавалі і правілі дзве праграмы: больш традыцыйную “Джаз уночы” і, можна сказаць, эксперыментальную “Джаз дзень”. У першым канцэрце гучалі легендарныя кампазіцыі Луі Армстранга, Дэйз Гіпслі, Джона Мілера, Фрэнка Сінатры, Дзюка Элінгтана, не заблілі мы і на нашага Эдзі Рознера, які першы раз удзельнічаў у гэтым канцэрце.

На фестывалі ж “Славянскі базар ў Віцебску” мы прымаем удзел таксама і правілі дзве праграмы: больш традыцыйную “Джаз уночы” і, можна сказаць, эксперыментальную “Джаз дзень”. У першым канцэрце гучалі легендарныя кампазіцыі Луі Армстранга, Дэйз Гіпслі, Джона Мілера, Фрэнка Сінатры, Дзюка Элінгтана, не заблілі мы і на нашага Эдзі Рознера, які першы раз удзельнічаў у гэтым канцэрце.

маніава, Іагана Штрауса, Чайкоўскага з яго “Шчаўкунка” і іншыя. Не заблілі мы і на тое, што падобныя апрацоўкі рабілі ў свой час нашы Эдзі Рознер і Юрыя Бяляцкі. Думаем працягваем такі праект і надалей: ў Беларусі відэаочыная няноста разнастайных джазавых ансамбляў іх патрабавання кулы большы. І хто, як не аркестр імя Міхаіла Фінбергера, можа і павінне надаваць гэту працу.

На фестывалі ж “Славянскі базар ў Віцебску” мы прымаем удзел таксама і правілі дзве праграмы: больш традыцыйную “Джаз уночы” і, можна сказаць, эксперыментальную “Джаз дзень”. У першым канцэрце гучалі легендарныя кампазіцыі Луі Армстранга, Дэйз Гіпслі, Джона Мілера, Фрэнка Сінатры, Дзюка Элінгтана, не заблілі мы і на нашага Эдзі Рознера, які першы раз удзельнічаў у гэтым канцэрце.

Быць разам са сваім народам

Ірына ДАРАФЕЕВА, **заслужаная артыстка Беларусі, загадчыца кафедры эстраднай музыкі БДУКМ, член журы 32-га Міжнароднага конкурсу выканаўцаў эстрадных песні “Віцебск”:**

— “Славянскі базар ў Віцебску” для мяне заўжды доўгачаканы, пачынаючы яшчэ з таго часу, як я ў

16 гадоў зрабіла свае першыя крокі на сцэне Віцебскага амфітэатра. Тады ж і заагала, што калісьці правяду тут свой сольнік. І ў дзіцячым ўсім, хто мяне падтрымліваў усе гэтыя гады. Бо сёлета тая мара здзешніца. Летась на гэтым фестывалі ўжо быў мой сольнік, але ў Канцэртнай зале “Віцебск”. А сёлета — у Амфітэатры, пасля першага конкурснага дня, дзе ўдзельнікі праспяваюць славянскі хіт. І гэта дадаткова адказнасць, бо на выступленне членаў журы глядзяць як на своеасаблівы майстар-клас.

У мяне заўсёды шмат канцэртаў. Дзень народзінаў, што прыпадае на Купалле, таксама часцяком сустракаю на выступленнях — гэта нават не традыцыя, а стыль жыцця, мой лёс. Бо быць разам са сваім народам і дарчы яму сваё мастацтва — вялікі гонар і шчасце. Гэты год быў асабліва насычаным, было шмат творчай працы: я ж пастаянна ў пошуку. Днямі ўдзельнічала ў Рэспубліканскім свяце ў Александрый. Гэта мае родныя мясціны, там адтуль паехала да бацькоў, якія сёлета спраўляюць рубінавае свесце — 55 гадоў разам. Святкуем разам гэты юбілей і мой дзень народзінаў — на безраз Дняпра, ў атачэнні прыроды з яе бокай прыгажосцю.

А “Славянскі базар ў Віцебску” для мяне напярэдзе асаблівы, гэта феерія пачуццяў і свята жыцця. Я доўгіч удзельнічала ў конкурсе. Пасля першага такога спаборніцтва, калі я атрымала дыплом, узнікла жаданне вярнуцца — і ў 1999-м, калі я ўжо адлучала ў сабе сілы і ўпэўненасць, атрымала першую прэмію. Гэтая сізна стала знакавай для многай дзяці, яна выклікае буру эмоцый і самых смелых мараў. І сёлета я ўжо як член журы дарослага конкурсу жадаю ўсім яго удзельнікам новых здзяйсненняў. Конкурс не павінен быць канчатковай вяршыняй, да якой вы імкніцеся. Гэта толькі чаровая прыступка, пасля якой трэба ставіць самому сабе ўсё новыя мэты. Бо творчы працэс — справа працяглая: спачатку ёсць толькі зрынятка, якое павінна прарасці, укарніцца, — і толькі праз час яно зможа прынесці плоды.

Мой цяперашні сольны канцэрт — гэта праца не толькі ўласна мая, але і многіх-многіх іншых людзей, уключаючы кампазітараў, аранжыроўшчыкаў, дызайнераў, стылістаў, харографію і г.д. Акрам та да фестывалю падаспелі тры яркія прэм’еры. Гэта песні “Мой бераг” Ганны Благавай на словы Ганны Сялук, “Мой куток” Арцёма Кандрацюка на словы Марыі Авіжык і, як пралог усёго сольніка, “Мой родны край” башкірскага кампазітара, спевака і прадюсара Урала Рахматова на словы Паўла Тапава. Усе гэтыя песні, як бачыць, патрыятычнага

ўхілу, гэта мае прызнанне ў любові да сваёй краіны. На маім канцэрце выступаць таксама Дзяржаўны ансамбль “Песняры”, “Сябры” на чале з цудоўным музыкантам, народным артыстам Беларусі Анатолем Ярмоленкам. Спрычыў будзе і да фестывалю падаспелі тры яркія прэм’еры. Гэта песні “Мой бераг” Ганны Благавай на словы Ганны Сялук, “Мой куток” Арцёма Кандрацюка на словы Марыі Авіжык і, як пралог усёго сольніка, “Мой родны край” башкірскага кампазітара, спевака і прадюсара Урала Рахматова на словы Паўла Тапава. Усе гэтыя песні, як бачыць, патрыятычнага

Гледача трэба здзіўляць!

Алёна ПЯТРОЎСКАЯ, **расійская спявачка, ураджэнка Магілёва:**

— Я ў сёмы раз удзельнічаю ў “Славянскім базары ў Віцебску”, але ўпершыню тут адбудзецца мой сольны канцэрт, прычым з папраўдзе родным для мяне калектывам — Заслужаным аркестрам народных інструментаў імя Леаніда Іванова. Леанід Леанідавіч пацуў мяне на іспіцы, калі я заканчвала Магілёўскую дзяржаўнае музычнае вучылішча (цяпер гэта каледж) імя Яўмскага-Корсакава. Я вучылася па класе баяна і праходзіла дырыжыванне, таму на іспіцы кіравала студэнцкім народным аркестрам і адначасова спявала — маленечкі фрагмент, усюго восем тактаў. Іванову ўхваляў мяне, падтрымаў — і вось праз 23 гады я спяваю ўжо з яго аркестрам, які цяпер носіць яго імя. Пасля першай жа рэпетыцыі — неверагодныя эмоцыі, ажыно да слёз. Бо вельмі многіх аркестрантаў, з некалькімі разам вучылася, адну з імпрыбістак бачыла яшчэ дзіцем, калі тая ў школе вучылася. У Пішеры ў мяне невялікі джазавы ансамбль — усюго шэсць чалавек, таму для імпрыбістаў сольнікка я адбіраю тая песні, што

падыходзіць для выканання з аркестрам. Вядома, будуць і беларускія. Дарчы, на кожным сваім расійскім канцэрце (адно з нядаўніх выступленняў адбылося ў Пецярбургу 22 чэрвеня) абавязкова імкнуся праспяваць і штодзённыя беларускія. У маім рэпертуары — песняроўска “Рушнікі” ў новай аранжыроўцы, “Тры крынічаныкі”, беларуская народная песня “Шуміць верба” і іншыя. Спяваю тое, што люблю, імкнуса адшукаць песні забытыя, “незаігратыя”. Увосень, дарчы, выхадзіць мой сольны альбом.

Вельмі люблю сваё радзіму, штогод не планую ў Расію канцэртаў на ліпень, нават на жнівень, каб разам з сынам наведаць бацькоў, бабову. Завітаю сюды і ў лютым на дзень нараджэння маці. Ды і роліны ездзяць да нас у Пішэр, яшчэ і дапамагаюць, асабліва з сынам. Усё ж першаанса для мяне — сям’я, а не кар’ера.

Спеўны — гэта шлях працяглага ў жыцці. Яшчэ калі была падлеткам, мае настайнікі заўважылі, што я спяваю ў рускай мовы, — і прапанавалі працягваць навучанне ў Расіі. Пераканала ў гэтым і Людміла Зыкіна, якая паслухала мяне пасля свайго сольнага канцэрта на фестывалі “Залаты шлягер” у Магілёве. І ў

2001-м усё, што называецца, забурліла: я паступіла ў Санкт-Пецярбургскі дзяржаўны інстытут культуры і мастацтваў на кафедру рускага народнага песеннага мастацтва. Потым сем гадоў працавала ў Алены Ваенгі — гэта мае таксама многае дало для далейшага прафесійнага развіцця. Нарэшце, пачала сольную кар’еру. Смешна думаць, што атрымалася “усё і адразу”, на што часам рэалізавае моладзь. Гэта быў доўгі, цяжкі шлях. Неводны конкурс, вядомыя інтэрв’ю-пляюкачы ніколі не дадуць імгненнага ўзлёту — яшчэ і таму, што разнастайных творчых спаборніцтваў, тэлевізійных шоу, інтэрв’ю-рэсурсаў апошнім часам стала прымно. Так, для мяне чарговы прыступкай стаў тэлеконкурс “Галоўная сізна”, дзе я ўвайшла ў лічбёрку суперфіналістаў. Але, зноў-такі, гэта была толькі прыступка. Таму ўсім імпрыбістам і далейшым канкурэнтам жадаю шукаць, займацца рабіць, а не чакаць. Трэба базмежна любіць сваю справу і не разлічваць на хуткае ўзбагачэнне. Усе мае грошы сыходзяць на творчасць, бо гэта і тры-чатыры новыя канцэртныя сукенкі на год, і прыдбанне новых песень. Раней я шукала кампазітараў і паэтаў, каб займець уласны рэпертуар, цяпер

яны самі шукаюць мяне, і гэта радзе. У мяне ёсць пастаянная публіка, і яна апошнім часам, як мае песні сталі круціцца на радыё “Шансон”, памаладзела. У тую ж пішэрску залу “Калізея” на 700 месцаў квітка скончыліся ўжо за два тыдні да канцэрта. Гледача трэба ўвесь час здзіўляць! Не абавязкова нейкім шыкоўным влоўчым. Я не імкнуса да шоу, у мяне на першым плане — музыка і тэксты, той сэнс, што ў іх закладзены. Менавіта гэта галоўнае!

Матэрыялы рубрыкі падрыхтавала Надзея БУЦНЦВІЧ

Мы – найлепшыя на гэтай вуліцы

Як адшукаць скарб Напалеона

Гэта артыкул не пра рэкламу. Дакладней, не толькі пра яе. Гаворка пра аптымальныя шляхі да раскрыцця таямніц душы. Каб носьбіт нашай культуры зацікавіў яе спажыўца нацыянальным і не падмануў у чаканнях. Паспяхова гуляе розуму першых зацягвае ў вёр творчых адкрыццяў другіх. І спажыўцы становяцца носьбітамі. Па-мойму, у гэтым алгарытм пераемнасці. Каму пашанцавала з сям ёй, асвойвае беларускую культуру праз бацькоў; каму пашанцавала не вельмі – праз бібліятэкара ці клубніка. І тут, я перакананы, без належнай інфармаванасці (чытай – без рэкламы) не абыйсця.

Памятаеце паказку пра тры шырўльні, размешчаныя на адной вуліцы? Рэкламны надпіс на першай: “Мы – найлепшыя ў раёне”, на другой: “Мы – найлепшыя ў горадзе”. Самая сціплая абвешта за акном трэцяй шырўльні: “Мы – найлепшыя на гэтай вуліцы”. Менавіта сюды народ валіць валам. Пра гэта і пагаворым. Натуральна, замест шырўльні будучы нашы ўстановы культуры.

Я ЛЮБЮ ВАС, ПАНЕ ДАБРАДЗЕЮ

На вясковай вуліцы размаўляю з бібліятэкарам. Усе мінакі з ім вітаюцца. Нейкі жывы здыск нават кацілоў зняў. Маўляў, я люблю вас, пане дабрадзею. І гэта не толькі традыцыйная павага да адна-васойна. Так шчырую павагу і павага сацыяльнага статусу, тых, якіх здыноўны падцімліваюць, тлумачыць, вучыць і вёсці за сабой. Даручце за банальнасць, але бібліятэкар тады галючы на вуліцы, калі чытач галючы ў бібліятэцы. Да слова, у пераліку паслуг гэтай установы (рэкламныя інашч – ля ўваходу) размова з бібліятэкарам пазначана канкрэтным пунктам. Выслушайце ды параўнае – высокае мастацтва не абмя-акае работніка культуры.

Яшчэ адна жашчывяя сітуацыя. У рабочы час бібліятэка зачынена. Ніякіх абвештак з тлумачэннямі. Саджу наводзіць у цыньку, чакаю, як падзеі будуць развівацца. Урэшце бачу і чую вось што. На ровары праёдзе жабета, на багачку – стос кніг. Жанчына “шаду замком” і разлава-на кажа: “Зноў дзесяці бадзюцкі!” Па ўсім выніку, што заспець бібліятэкара ў гэтым населеным – вялікая ўдача. Як вы думаеце, ці здымаюць перад ім шапчаны?

ПА СЛЯДАХ КАПІТАНА ФЛІНТА

Галючы складнік рэкламы клуба ці бібліятэкі – сам работнік культуры. Вось якіх абвештак-тлумачэнні я бачыў за шыбкамі сельскіх устаноў культуры. “Пайсеце ў школу кніжкі. Буду ў 14:00”, “20 жніўня мы на раённым семінары”, “Сёння даём канцэрт у суседняй вёсцы” – маўляў, мы справы занятыя, а не будзь праполюем на асабістым палворку. Празрэстаць дзесятку ў далёкым выпадку – доказ павагі да тых, каму служыш. Шчырасць заўжды на вагу золата. Наўмысна не называю сёння прозвішчы, назвы раёнаў і вёсак. Кожны, калі вельмі захоча, знойдзе памянёныя хібы і ў сваёй працы.

НА ДАПАМОГУ, ВАЛАНЦЁРЫ!

Анонс будучай культурнай падзеі – таксама рэклама. Для таго каб штосось здзейсніць, гэтае штосось трэба прыду-маць. Шкавае, прывабнае ды карыснае не нараджаецца без мазалёў на душы. Неаспрэчна і тое, што за арыганальную ідэю і плашч варты адваедна. Пакуль з вамі, шануюны чытачы, разлічваюцца добрымі словамі, а ў якасці прамой вы-аправады аўтарытэт. Не маю на ўвазе тых, хто ездзіць на аўтаклубе па грыбы.

Творчыя пакуты – асацола для абра-ных. Аднак ёсць тут неперымыя ноанс. Маю на ўвазе спрадчены канфілікт па-ацкоў і дзяцей. Капры культуры ў бе-рэдненскага ці пенсійнага ўзросту. А чалавек стагата веку цяжка зацікавіць выдаткі прастакам малады. Як па мне, выйсце тут адзінае. Работнік культуры можа і павінен пазнаць свае наманан-ні з... Я б назваў гэты актыву па-ланіцкім. І галючы, каб быў ён малым: дзёржкі і летуценным, начытаным і амбіцыйным. Ізадыльна для гэтага кандыдаты – вучні старэйшых класаў. Сумесны мазавы прыдумі, не менш ра-ацуючы рэалізацыя прыдумкі – і народ будзе пералаваць з пакалення ў пакаленне змест вашых адмысловых ацый.

Хто можа пахваліцца такім актывам? Адзінік дальнабачных. Таму дзейнасць абласных металічных цэнтраў гэтаешта надзейнай. А ізадыльно на генеральную ідэю вясковы творца і не творца зусім.

ПА СЛЯДАХ КАПІТАНА ФЛІНТА

...Чарговы прагны ды таропкі ўдар прыдзіцькі – і спарачнае бярвенне павяльваецца разам са мной. Падаю на кучер з меднымі зашлімамі заціпкіма. Нават вецер у саснах сціскае. Праз разла-манья дошкі кучера дурчыць ручайка за-лятыя талеруў... Гэта не ява, а мара дзясціштва. Усе летня какашы мы шукалі і пірацкі, і напале-онаўскі скарбы адначасова. Нават карту мелі. Яе, як высветлілася потым, зрабў, састарыў і пакінуў нам мой бацька, які хацэў напоўніць сэнсам наша пазаш-чынае гультайства. Нам прыйшлося стварыць шаб па адшукванні скарбаў, заняцца геаграфіяй і гісторыяй. Мы на-

вучыліся спраўляцца з мазалямі, рыдлёў-кай і кампасам. З выкапаннага намі ржа-вага жалеза можна было зрабўць брахэр. Талераў мы не знайшлі, знайшлі толькі шае. Ратавалі адно аднаго ў балотах, ад-шуквалі ў дубовай кары асколкі снарадаў і бомбаў, навулічыліся абыходзіць у лесе змяінае жытло... Тыя дубы даўно спарак-нелі. Мы пасадзілі новыя. А бацька для мяне канчаткова стаў другім пасля Бога.

...Работнікам культуры гэтай вёскі паданавала. І клубіч, і бібліятэка асабі-аходзіць ў старацэвіцкім панскім парку, нават рэшткі магнацкага маентка заха-валіся. Аднак на ўстановах культуры мне нічога цікавага не павелалі пра сіваю мінуўшчыну. Распаўраў пра валанцёраў, пра карту і скарб, паспрабаваў дасеці, што квесты – вельмі папулярныя сёння. Не пераканаў, не натхніў і на адкрытасць не выклікаў. Ім, бедакам, да пенсіі трэба дацягнуць. Без каментарыяў.

ПРАЦЯГВАЮ МАРЫЦЬ

Хтосьці сказаў: “Трызненні!” Але сім-вал, слоган і гім павіны быць у кожнай установе культуры, і не толькі апра-гарадка. Дзеся ўсё той жа рэклама, дзеся карпаратыўнай ідэяі. Сёння замовіць футболку з лобнымі сімваламі і слога-нам – не праблема. Нават ведаю устано-ву культуры, якая гэтым займалася. Леп-шыя сувеніра ці прыза і не прыгадэш. “Бібліятэка не крама, чаргі тут не бы-вае”. Прыдумка, так бы мовіць, зніз. Можна доўга спрачацца з такім дэвізам, бо гучыць ён як апраўданне. Карыць у-тым, што прыдумала слоган сама біблі-ятэкарка.

Праз даведку шукаў аднойчы тэлефо-ны нумар аднаго з бібліятэчных аддзелаў маркетынгу. Строгі голас катэгорычна зазначыў: “У нас бібліятэкі камерцыйна не займаюцца”. Шчаслівыя людзі пра-уюць у даваленнай службе! Займаюцца! І не толькі бібліятэкі! Таму і патрэбная нам кідкая рэклама.

Дык хто на нашай вуліцы найлепшы? Яўген РАГІН

Калі праекты – пад нагамі

Штосось заната да душы я пра бібліятэкі. А клубы? Шчыра кажучы, паховаюць яны мяне. Самыя актыўныя аўтары “К” – бібліятэкары. Самыя цікавыя творчыя праекты, як я лічу, – бібліятэчны. І матывацыі для творча-га развіцця хапае: конкурсы, катэгорыі...

Праектная дзейнасць клуб-аў часам зводзіцца да на-ладжвання канцэртаў. Між-тым жывыя тэмы ацый – у літаральным сэнсе пад нагамі. Маю на ўвазе смецце ля валадзьяў. Адночы выпра-віць з сынамі на рыбалку. Зручныя паходькі да азёр-най вады былі ўжо занятыя. Нязручныя былі такія мена-віта з прычыны замесчанасці пластыкавымі пакетамі і бут-элькамі. Мы не рыбу лавілі, а смецце збіралі. Чаму вяс-ковыя клубныя работнікі не ўзначалі экалагічны рух: смецце збіраць, вывозіць на перапрацоўку, а з рыбакіма прафілактычны гутаркі пра-весці (тут і канцэрты будуць дарочнымі). Глядзіш – і вы-правіць б сітуацыю агульнымі намаганнямі.

Экалагічных гурткоў у нас – процьма. Займаюцца тым у лепшым выпадку заха-ваным мурашнікім і зборам гербарыяў. Гэта, безумоўна, добра, але варты і іншы-мі сацыяльна важнымі мерапрыемствамі займацца. Дык хто на нашай вуліцы найлепшы?

Росіч Крысціна Башарывавай

Юлія Васількова за працай

Коткі, кветкі ды ручныя каровы

Важкая місія немудрагелістых малюнкаў

Новыя арт-аб’екты аздабілі сцены магілёўскіх будынкаў. Малюнкi з’явіліся падчас чарговага фестывалю вулічнага мастацтва DOMA, што ўжо стаў гарадской традыцыяй. Чыя работы расквешлі ўрабаніцтвы пейзаж і чаму ён варты лічыць інвэстыцыяй у будучыню абласнога цэнтра?

Малюнкi на сценах яшчэ з дзясятка гадоў таму аса-ацяваліся хутчэй з вандалізмам, чым з мастацтвам. Дый шпелер нямае ахвочых пакінуць аўтограф блон-чыкам ці маркерам на свежафарбаванай сцяне. Але ж з’явіліся энтузіясты, якія пераламалі тэндэнцыю: запанаткавалі пэталінай роспісам, запісалі да спра-вы таленавітых беларускіх і замежных аўтараў. Не-каторыя з тых муралаў здабылі статус неформальных славуцістых і трапілі ў турыстычныя гіды. Пакрысе многія усвядомілі, што стрыт-арт не тоесны хуліган-скай графіці і можа пранесці імат карысці.

На такіх рупліваў асабіта пашанавала Магілёў. Адным з першых населеных пунктаў ён перажыў росквіт вулічнага мастацтва. У 2012-м Цэнтр гарадскіх ініцыятыў пачаў запрашаць у абласны цэнтр урбан-жывапісцаў. Мясцовыя ўлады падтрымалі памкненне маладых актывістаў. Камандзе нават адвалі цэлы двор на вуліцы Шпіраўскай пад роспісам – на фасадах шматкватэрных дамоў ды гаспадарчых будынкаў за-аказвалі звыш дзясятка яркіх работ у розных тэма-ках. Аздаблялі хурлухоўкі не толькі мясцовыя мастакі, але і госці з Віцебска, Мінска, Масквы і Пінска.

Пазней ад разваж ацый арганізатары перайшлі да панаўтарэскага фесту. Ужо чашчэры год з гтым фестывалем мадэляць цёплай парой ўдасканалыяе вобраз свайго горада. Мастакі размаўляваюць тарчы жалых дамоў і муры чэлапунктаў, збіраючы вакол сябе іш-каўны мінакоў. У горадзе над Дняпром сёння болей за паўсотню арт-аб’ектаў. Усе яны пазначаны на інтэ-раактыўнай карце з фотаздымкамі, апублікаванай у Сеціве.

РОДНЫЯ ВОБРАЗЫ

Сёлета праект прымеркавалі да Дня горада і Дня Незалежнасці. За два тыдні ўдзельнікі аздабілі своеасабылівымі выявамі сем будынкаў та прастекае Міру, вуліцы Ізварыні, Касманаўтаў і Валыява. Па-ацэраце спецыялісты ў галіне культуры і архітэктур-ы абралі аскізы, нарытны ўвасабленні ў буйным фармаце. Прастаўнічкі гарніканкама, перад тым як лаяць з’яле-нае святло, апылі, наколькі ўпісваюцца праекты ў звыклае асяроддзе, і знайшлі найболей прыдатны месцы для малюнкаў. Асабліва пільна ставіцца да размяшчэння твораў паблізу гісторыка-культурных каштоўнасцей.

Як павялося, па тэматыцы ўдзельніцаў не абмяжоў-валі, аднак заахвочвалі раскрываць лакальныя сэнсы і візуалізаваць тое, з чым асацыююцца дом.

Узлеўніца праекта Юлія Васількова намалевала віды старога горада. У роспісе яна пералада архітэ-ктурнае аблічча вуліцы Саловай у раёне рэчкі Дуб-роўенкі. Звярнуцца да гэтага сюжэта падштурхнулі згадкі пра маленства. “У кожнага ёсць яркія ўспамі-ны з дзяціштва. Калі я была дзівучынкай гадоў дзясці, часта бывала ў бацькавай майстэрні на той самай Саловай. Тага-мастак шмат працаваў, а я была побач і набіралася вельмі, назірала за магіяй, якая адбывалася пры дапамозе фарбаў”, – дзясціца аўтарка.

Да ўпрыгожвання горада таксама спрычанні-ся ілюстратар Паўла Ватамы па афармлен-ні вокладак для альбому папулярных беларускіх і расійскіх арт-ацый. Адвельзуючы аму прасторы аздаб-ліваў абстрактнай кампазіцыяй, пакінуўшы за кожным гараджанінам права пафантазіраваць і ўба-чыць у кантрастных пльмах нешта сваё.

Паспрыяў станочнаму мастацтву імкнула-ся і адукацыйна Магілёўскага каледжа мастастваў Анастасія Бурая. 3-пае яе пэндзіла выйшла выява з рознакаляровымі лісянятамі. Дзвучына спалізаецца, што мурал стане выдатнай фотазонай і прывабіць аматараў сэлфі. А мастачка Крысціна Башарыва, якая працуе пад псеўданімам Кабан Бахлажан, па-аціла на сцяне чэлапунктаў загадкавага вільнага чалавечка ў каўпаку і з маленькай кароўкай на руках.

ПРОФІ І НАВІЧКІ

Фестываль стаў нагодай звярнуцца ў Магілёў для мастака Яўгена Сасоры. У абласным цэнтры раней прапісалася некалькі агоных муралаў. Шпелер у пазнавальнай аўтарскай манеры творца аздаб-ліваў пішпавархоўкі. Пейзаж з цыністай лясной па-лянкай, на якой ўдакладнае шэрая котка, аказаўся самым маштабным муралам сёлеташняга праекта. Дзэрчы, можна сустрэць роспісы Яўгена ледзь не ў ло-бым кутку краіны: ягоныя муралы радуюць жыхароў ды гасцей Мінска, Гродна, Брэста, Ліды, Бабруйска і іншых гарадоў.

Нароўні з вопытнымі майстрамі будынкi расфар-боўваюць навічкі. Да прыкладу, Юлія Васількова ўпершыню змяніла палатно і паперу на сціну: “Пе-радусім гэта новы фармат мыслення, новы адукац-ыні. Таксама гэта праверка сябе як мастака. Да таго ж натхніла жаданне зрабўць своеасабылівы галарункаў гледчак і данесці ім уласнае бачанне роднага гора-да”.

НА СПАЖЫТАК!

Відавочна, у Магілёве спаўна ашанілі патэнцыял вулічнага мастацтва. Дык на што яно здыноўна? Най-перш гэта паранаўльна неараті сродак разнастаіць выгляд тыповай забудовы, асвятляць звыклі гарад-скія віды. Акрамя дэкаратывнай функцыі, муралы

Мурал Яўгена Сасоры

Праект. Пачатак у "К" №26 ад 7 ліпеня 2023 г.

Дзверы ў Цёмныя Крамы Свабодныя зоны для рэтрарэкламы

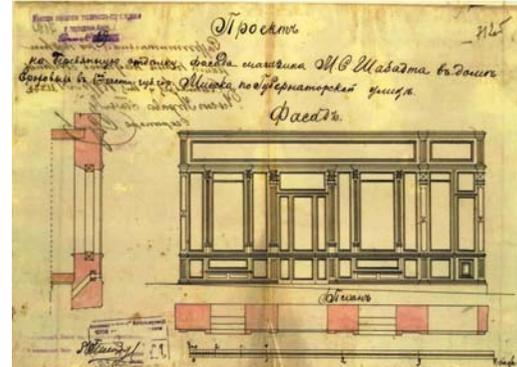
Здаваць, у якое захапленне мяне прывёў Арбат у гады ішчаслівага савецкага дзяцтва, я разумю, чаму людзі старэйшага пакалення параноюваюць з ім усе пешаходныя вуліцы. Іншых аналагаў у зоне нашай дасяжнасці бадай і не было. Хто мог тады ведаць, што некалі архітэктары і дызайнеры пачнуць навіперадкі ствараць рамантичную аўру даўніны ў цэнтрах ужо не толькі абласных, але нават і раённых гарадоў Беларусі? Праўда, атрымавацца ў іх будзе... па-рознаму.

Пешаходкі — гэта, вядома, трэнд, і агульны характар яго зразумелы: некуды ў бок рэтра. Аднак вуліца — усё ж не музей, таму пэўны кампрамісы з сучаснасцю непазбежныя. І вось на старых мурах з'яўляюцца свежыя рэкламныя шыльды...

Ці магчыма пазбегнуць іх візуальнага дысанансу з архітэктурай? Магістр архітэктуры Юлія Шастак у гэтым не сумняецца. Болей за тое, яна сцвярджае, што часам рэклама ў гістарычным асяроддзі здатная не перашкодзіць, а нават паспрыяць вырашэнню галоўнай задачы, яшчэ глыбей акаунцінг нас у атмасферу мінулай эпохі. Пра гэта — у нашай гутарцы, прысвечанай сучаснасці вонкавай рэкламы на гістарычных будынках.

— Што сёння трэба зрабіць, калі хочаш размясціць рэкламную шыльду на помніку спадчыны? — Наіперш, азнаёміцца з рэгламентамі, затым распрацаваць праект, які іх не парушае, узгадніць яго ў Міністэрстве культуры... І толькі пасля гэтага замаўляць і маніраваць нейкія канструкцыі.

— Аднак, наколькі я чуў, характар і якасць рэкламы на помніках спадчыны ў Мінску доўгі час былі змай праблемнай, парушэнні закона фіксаваліся рэгулярна. Можа, нешта ўжо змянілася да лепшага?

Праект вітрыны пачатку ХХ ст.

Вуліца Губернатарская (цяпер У. Леніна)

— Абмежаванні, вядома, неабходныя, але ж рэгламентаваць рэкламу варта і ў пазітыўныя ключы. Сёння часта кажуць пра дызайн-код, які падпарадкоўвае сабе візуальныя элементы той ці іншай працы...

— Без сумневу, гэта паспрыяе фарміраванню пэрсоналізацыі гістарычных вуліц. Наогул, да складаных узвасамастасунаў у гарадскім асяроддзі рэкламы і архітэктуры ёсць тры падыходы.

Тры падыходы да рэкламы:

- тэктанічны
- атэктанічны
- радыкальны

У нашых гістарычных кварталах практыкуюцца тэктанічны — гэта калі рэклама цалкам падпарадкоўваецца архітэктуры. Шыльды неабходна цэнтраваць адмыслова чынам, яны не павінны закрываць каштоўныя элементы — дэкаратыўныя паяскі, гзімсы, атыкі...

Неглы размяшчаць рэкламу на балконах. Карашэй, забаронена абсалютна ўсё, што змяняе візуальнае ўспрыманне гістарычных будынкаў.

Такі падыход у цэлым вельмі слушны, бо дазваляе ў пэўнай меры ўніфікаваць рэкламу, зменшыць яе ўздзеянне на гістарычную забудову. Ён ідэальна дапасоўваецца, скажам, да такога неааміру сярэдзіны ХХ стагоддзя, які прэвалюе ў цэнтры Мінска.

Архітэктары дагледзілі розныя прыклады, дзе кожны элемент ансамбля невыпадкова і падпарадкаваны агульнаму задуму, дыктуе свае законы. Зразумела, рэклама мусіць ім падпарадкоўвацца, каб не спарудзіць дысгармонію. Яна не можа быць кідай лы забіраць на сябе увагу, не павінна мяняць агульны дух месца. Вось таму, скажам, шыльды можна рабіць толькі асобнымі літаркамі — што дазваляе бацьчы галоўнае: колер і фактуру фасада.

Супрацьлеглы падыход называецца радыкальным: рэклама сама па сабе з'яўляецца раўнапраўным структурным элементам. Што часта азначае безузастаўнасць да архітэктурнай будынка ў цэлым...

— Хіба гэта можна назваць асэнсаваным падыходам?

— Як ні дзіўна, так ён базуюцца на постмодэрнісцкіх ідэях Жака Дрыда і прынцыпах разромы, згодна з якім усё архітэктурныя элементы раўназначныя і незалежны адзін ад аднаго. Болей за тое — такі падыход часам можа быць прадуктыўным.

Рэклама, якая бярэ на сябе багата увагі, здатная прыхаваць памылкі архітэктараў — скажам, закрыць непрыглядны і нешчыка фасад (а яны сустракаюцца і ў гістарычных цэнтрах). Але, вядома, такі метад павінен ужывацца толькі кропкава і ўдмульва. І ні ў якім выпадку не на саміх архітэктурных помніках.

Ёсць і трэці падыход — атэктанічны. Рэклама, з аднаго боку, падпарадкоўваецца архітэктуры, а з другога — спрачаецца з ёю, канкуруе, узмаінае або прыглушае асобныя элементы. Нешта падобнае акурат і адпавядае духу Belle Époque.

— Калі мы кажам пра рэгенерацыю гістарычнай забудовы, то звычайна насамрэч маем на ўвазе менавіта той час — памежжа XIX і XX стагоддзяў. Арменгаванца на больш ранні перыяд архітэктары не могуць праз брак звестак фотаапаратаў жа пры Вітаўце не было...

— На нядаўніх семінары рэстаўратараў у Міністэрстве культуры знакаміты архітэктар Акадэміі Сямёнавіч Бубноўскі зазначыў: тое, што мы бачым цяпер на сфармаваных у канцы XIX стагоддзя вуліцах, не зусім адпавядае таму, што было тады. Не тая атмасфера, усё аднастайна і строга... І я задалася пытаннем: што ж можна зрабіць, каб больш поўна тую вабную для нас атмасферу аднавіць?

У мяне з'явілася рызыкаўна прапанова: стварыць асобныя рэгламенты размяшчэння рэкламы для колішніх гандлёвых вуліц з некаласічнай архітэктурай. Распрацаваць да іх іншы падыход, больш уласцівы той эпосе. Скажам, дазволіць выкарыстоўваць тую самую рэкламу на аканіцах, пра якую мы казалі раней. Або шыльды, зробленыя паводле даўняў зоруў. Тэкст, вядома, там будзе іншы, актуальны...

— Аднак насяляненні заканадаўства могуць выкаліць ужо знаёмы нам візуальны вярхал...

— Лішне казаць, што такая небяспека ёсць, таму трэба адрозумваць, як яе пералучыць. Напрыклад, такі варыянт: вылучыць пэўныя зоны, дзе магчыма ахліпенні ад тэктанічнага падыходу. Вось на гэтую вуліцу з 7-га па 25-ы нум распускоўваецца іншы рэгламенты, распрацаваныя адмыслова для гэтай сітуацыі. Скажам, асобны ўзор шыльдаў — хай іх будзе не пара-тройка варыянтаў, а дзесяткі. Нельзе можна дазволіць каваня канструкцыі, скульптуры, манументальныя жываніс... У залежнасці ад месца з яго непарушным архітэктурным мінулым.

— І тут трэба спытаць: хто гэтыя рэгламенты і ўзоры распрацуе? Работа ж немаля...

— Я б прапанавала звярнуцца да студэнтаў-архітэктараў. Сярод іх мноства энтузіястаў, якія возможна за такую справу з імгэнтам, асабліва калі дапаваць яе да навуцальнага працэсу. А ў творчай, візуальнай частцы варта было б паключыць маладых мастакоў з Акадэміі мастацтваў і БДУКМ пад куратарствам педагогаў. Я не сумняюся, што ў нас знойдзецца ўласнае кваліфікаваныя і кратыўныя асоб, здатныя вырашыць гэтую задачу. Яна спраўды няпростая, але вельмі цікавая. І, лічу, вельмі перспектыўная — як у разліку на турыстаў, ласых да атмасферы даўніны, так і для саміх гараджан.

Ілья СВІРЫН

У Мінску сустракаліся самыя розныя рэкламныя канструкцыі

Вуліца Школьная (цяпер спуск на Німігу ля будынка Белпрампраекта)

Што стане нацыянальнай архітэктурай?

Калі вядомага беларускага архітэктара Іосіфа Лангарда запыталі, што з'яўляецца нацыянальнай архітэктурай, творца адказаў: "Усё, што я пабудавалі, і тое, што пабудуюць мае вучні і вучні гэтых вучняў, стане нацыянальнай архітэктурай". Чым адметная айчынная забудова — у роздумях нашых чытачоў.

КРЫСЦІНА, настаўніца гісторыі:

комплекснай планіроўцы аб'ектаў, якая ўключае ў сябе паркоўкі, месцы адпачынку.

Гістарычная архітэктара Беларусі вельмі цікавая і разнастайная, але часта не вядомая турыстам. Шматвяковая паліца і сляды — гэта імідж дзяржавы, гістарычна спадчына. Аднак далёка не кожны беларус бачыў усё архітэктурныя помнікі краіны. Да прыкладу, Мірскі замак мае дзівоўнае гісторыю і ўражае сваёй магутнасцю і веліччу. Вядома гэтага шэдэўра — мінства паданнюў і легенд. Навядушы яго, можна паглыбіцца ў атмасферу, якая панавала стагоддзі таму. Калі казаць пра сучасную архітэктару Беларусі, то ўзначальнае спіс, вядома, Нацыянальнай бібліятэка. Яна мае не толькі незвычайную форму дызямента, але і змяшчае ў сабе ўнікальныя кніжныя фонды.

Культурнае жыццё не ведае адчужэння: выставы і канцэрты змяняюць адно аднаго, а тэатры, завяршыўшы чарговы сезон дома, выпраўляюцца на гастролі. Падрабязней — у ліпеньскім нумары часопіса "Мастацтва".

■ Чый твор можна назваць каметонам у нашай Скарыняне? Аднак знойдем у рэцэнзіі Пятра Васілеўскага на выставу ў Нацыянальным мастацкім музеі, прымеркаваную да 115-годдзя народнага мастака БССР Аляксея Лебава.

■ Мастацтвазнаўца Надзея Усвава звяртаецца да жыцця і творчарства шлыку ўраджэнца Мінска, выпускніка Пецярбургскай Акадэміі мастацтваў Майсея Спяняна — жыванісца, часопісанага графіка, аўтара жанравых карцін, артыстычных партрэтаў і жыванісных пейзажаў, створаных у першы трэці XX стагоддзя.

■ Мастацтвазнаўца Галіна Нячаева больш за сарак год вывучае неглюбскіх ткіяны ўзоры. Вынікі падарожжа ва ўласную даўніну яна і прапануе чы-

МАРЫЯ, менеджар-эканаміст:

назапашана да таго моманту. Мне доўга спавярчыць, што для гэтага знеслі гістарычны будынік даваеннага часу, але я не пагаджаюся, бо ўсе будынікі, якія ўвайшлі ў комплекс праспекта Незалежнасці, захаваны ці часткова рэканструяваны.

Каб зрабіць Мінск атмасферным, трэба больш уважліва, не фармальна ставіцца да архітэктуры, на ўзроўні тонкага гледзельнага і тактычнага стаўлення да горада. Нешта да кожнага свята груба і бяздумна "абнаўляць" цокалі ручнойай фарбай з бочкі, паручаючы першапачатковае архітэктурнае раішэнне, раішэнне аздабленне, гістарычную каштоўнасць будынка, стыльсцэў і колер у цэлым. Уражанне сапаваннае, і яго ўжо не выправіш.

■ Леабі любімае месца ў горадзе — вуліцы Карла Маркса і Леніна ля мастацкага музея. Вы калі-небудзь разглядалі план горада на вялікай карце? Там у цэнтры ёсць маленькі астравок з розгалінай кварталнай структурай вуліц, дзе лётка арменгаванца, дзе ўтульны спакойныя двары. Астатнія кварталы — гэта "выбух на макраной-най фабрыцы", у жылых масіах поўная дэзарыентацыя. На новабудуемых нічога немагчыма знайсці, усё заблытана — нікуды не дабрацца, збо толькі з навагарама

Ганна САКАЛОВА

Мастацкі рэй

татачам у выглядзе семіятыхчых натац "Арнамент які запіс рытуалу".

■ Анатоль Сніла дзеліцца плёнам сваіх росшукаў странчых твораў з даваеннай калекцыі Дзяржаўнай карціннай галерэі БССР. У прыватнасці карціны Леаніда Саламаткіна "Рэпетыцыя ў паветы" ("Сіона з дзіцячага жыцця").

■ Мастацтвазнаўца Барыс Кроек прапануе разабрацца ў нюансах работы мастака-пастануючыка, бо звычайна гледжч нават не заўважае яго працы. А гэта якраз і ёсць найбольш вартасць працы мастака кіно, упэўнены аўтар і яго герой — заслужаны дзеяч мастацтваў Уладзімір Чарнышоў.

■ Як кароткаметражу ператвораў у нашай Скарыняне? Аднак знойдем у рэцэнзіі Пятра Васілеўскага на выставу ў Нацыянальным мастацкім музеі, прымеркаваную да 115-годдзя народнага мастака БССР Аляксея Лебава.

■ Мастацтвазнаўца Надзея Усвава звяртаецца да жыцця і творчарства шлыку ўраджэнца Мінска, выпускніка Пецярбургскай Акадэміі мастацтваў Майсея Спяняна — жыванісца, часопісанага графіка, аўтара жанравых карцін, артыстычных партрэтаў і жыванісных пейзажаў, створаных у першы трэці XX стагоддзя.

■ Мастацтвазнаўца Галіна Нячаева больш за сарак год вывучае неглюбскіх ткіяны ўзоры. Вынікі падарожжа ва ўласную даўніну яна і прапануе чы-

■ У Беларускім дзяржаўным тэатры лялек адбылася прэм'ера спектакля Яўгена Карыяга паводле зборніка апавяданняў "Умная собачка Соня" Андрэя Усачова. Яўгена Бацька палясця прагледзіць заадацца пытаннем: "Ці складана выпусціць унутранае дзіця?"

■ Як ужо адзначалася, тэатральнае лета насырана гастролімі. Так, Пермска тэатр "Ля Моста" прывёз спектаклі "Мачыха Саманішчы" Барыса Раўзера і Уладзіміра Канстанцінава па аднайменнай апавесці Давіда Кльшынішчы. Сваім уражаннімі аа прагледзі дзеліцца Валентын Пепеляў.

■ А Надзея Бунівіч заваявала на спектаклі Санкт-Пецярбургскага ТЮГ'а імя А. Брандана. Госці паказалі на сцоне нашага ТЮГ'а чатыры спектаклі: два дзіцячыя і два з пазнакай 16+.

■ Зрабіць падарунак да юбілею горада? Калі ласка. Жодзіскам мастакам у гэтым дапамож плэнэр, аб'явіцтва і крэатыўным музеям. Падрабязней — у артыкуле навуковага супрацоўніка ўстанова культуры Сяргея Вінера.

Вядзем мастацкі рэй і надалей! Вылісвайце і чытайце часопіс "Мастацтва".

У Мінску часопіс набыць можна ў крамах "Белдрук", а таксама кнігарнях "Літобус" і "Акадэмія".

Краўкі замак

Касцёл Апекі Найсвяцейшай Панны Марыі ў Дайлідках

Праз стагоддзі і старыя межы

Ці ёсць што паглядзець па дарозе з Мінска да Астраўца?

Лета — найлепшы час для вандроўак і знаёмства з гісторыка-культурнай спадчынай краіны. Нездарма на паслядзіння калегіі Міністэрства культуры, якое адбылося 21 чэрвеня ў Жыліцкім гістарычным комплексе-музеі, асабліва ўвага надавалася турыстычным патэнцыялу архітэктурных помнікаў, што сёння растураюцца і ўводзяцца ў гаспадарчы абарот. Аб'екты, у якія ўкладзены істотныя сродкі, мусяць быць уключаны ў турыстычныя маршруты і выклікаць цікавасць у аматараў культурынага адпачынку. Разам з тым не варта забываць пра іншыя помнікі мінуўшчыны, якіх у нас — безліч. Да прыкладу, накіруемся ў падарожжа па Мінскай і Прудзенскай абласцях і пабачым, колькі там адметных куткоў.

СУПЛЁТ ЭПОХ І ЛЕСАў

Першы прынак робім непадальк ад Ільі, колішня раённага цэнтара, а шпілер апраградука на Вілейшчыне. У самым мястэчку варта зазірнуць у неагатычны касцёл Найсвяцейшага Сэрца Ісуса, збудаваны ў пачатку XX стагоддзя, і ў парк Святога Ільі. Яе ўзнялі ў 1828-м і надалей з густам адрастарвалі, вытрымаўшы ўсе алімпіяды традыцыйнага друцінага дойлідства.

У валоках Ільі раім завітаць у некалькі вёскаў. Там захаваліся велічныя мураваныя гмахі, што засталіся ад колішніх сядзіб. Усе яны належалі шляхецкаму роду Багдановічаў. У Старынках аталее мураваны сядзібны дом, у Абдулоўках — капіла-пахавальня і руіны бровара, а ў Мацькаўцах — паравы млын і стайні.

А вась бровары ў Стайках пашанцавалі ці не найбольш: некалькі гадоў таму да яго аднаўлення ўдалося прылігнуць прыватнага інвестара, і шпілер у некалі закінутым будынку, дзе ляжала зерне, знаходзіцца за дзверцамі ўрачыстасці. Яшчэ варта звярнуць увагу на касцёл Дабравешчанна Найсвяцейшай Панны Марыі пачатку XX стагоддзя ў Альковічах. Гэты неагатычны храм доўгі час таксама стаяў зямляваны, але на заранку 1990-х быў адрастарваны і аддадзены вернікам.

Дзіву даешся, як у некалькіх невялічкіх суседніх вёсках аднаго раёна, у якіх шпілер жыве пара дзясяткаў чалавек, яшчэ сто з нечым гадоў таму паўставалі такія велічныя збудаванні — і не з дрэва, а мураваныя, будаваныя на вякі. А роч у тым, што гаспадары тутэйшых сядзіб спалучылі ўмельства мисловых майстроў з досведам замежных архітэктараў і інжынераў. Суцэльнымі намаганнямі і ўзняліся гмахі, якія ўражваюць нас і сёння.

ПАМЯЦЬ АБ НЕЗАГОЙНЫМ

Неглыя не прыгадаль і куткі, звязаныя з гісторыяй Другой сусветнай вайны. У лесе ля вёскі Уладзікі трэба наведаць пахаванне ахвяр нальскай карнай арміі, якая аблылася тут 26 мая 1944 года, у апошнія месяцы акупацыі. Сымвалічна, што сінтыя помнікі высокаўва, забітых гітлераўцаў, суседнічаюць з надмагілляй пільгой на месцы, дзе спачываюць удзельнікі паўстання супраць парызму (загінулі тут у баі на беразе рэчкі Ільі 28 мая 1863 года).

Таксама непальдэк можна ўбачыць мемарыял у гонар 95 насельнікаў вёскі Любяна, спаленых нацыстамі жывым у 4 мая 1943-а. У такіх месцах заўжды найважнейшай асэнсаванасця трагедыя нашага народа ў розныя перыяды яго гісторыі і незваротнасця страціў, але разам з тым — і воля выяваўшана насуперак любым нягодам, якія дазволіла краіне ажываць і адраджацца.

СЛЯДЫ ЗАБЫТАЙ ВАЙНЫ

Далей завітаем у Смаргонь. На жал, даўня збудова мястэчка была амаль цалкам знішчана яшчэ ў Першую сусветную, калі тут доўгі час праходзіла лінія фронту. Тым нікавей аталеець аналёда касцёл Святога Міхаіла, узведзены ў пачатку XVII стагоддзя як калійніцкі збор з рысамі абарончага дойдлідства.

Яшчэ ў дарозе з Вілейкі ў Смаргонь нельга не прымець россып могілак. На іх пахаваны салдаты Рускай імператарскай арміі, якія загінулі падчас Першай сусветнай вайны. Такія мемарыялы на Вілейшчыне зберагаліся або былі створаны нанова ў Забродзі, Папоўках, Рускім Сяле і яшчэ многіх навакольных вёсках. А побач са Смаргонню можна пабачыць і фартыфікацыйна збудаванні, што нагадваюць аб той страшнай боіні, — нямецкія доўгатэрміновыя агнявая і назіральныя пункты, якія ланцудом цягнуцца між палёў ад самых ускраін горада. Гледзячы на гэты жалезабетонныя старуды, нельга не задумацца аб кантрасте між іх доўгатэрміналісцю — і недаўважчасцю паміаі аб той страшнай вайне.

РАЗНАСТАЙНАСЦЬ СТЫЛЯў

У гэтым рэгіёне таксама захаваліся шэраг цікавых узораў міжаеннага заходнебеларускага храмавага дойдлідства. Касцёл Найсвяцейшай Тройцы ў Войста-ме Смаргонскага раёна ў стылі адметны тым, што яго будаўніцтва было распачата ў 1927 годзе, але перарвана Другой сусветнай вайной і ўзноўлена толькі ў 1980-я. Касцёл Маці Божай Ружанцовай ў Солах узняў ў 1926—1934 гадах — тут варта звярнуць увагу на інтэр'еры роспіс, у стварэнні якога ўдзельнічаў славетны беларускі мастак Пётра Сяргіевіч. Не менш цікавасць выклікае і касцёл Апекі Найсвяцейшай Панны Марыі ў Дайлідках Астраўскага раёна, збудаваны ў 1927—1929 гадах у стылі напальнальнага драўлянага мадэрну.

Валома ж, апынуўшыся на Астрваччыне, нельга не аглянець і два выдатныя помнікі культавай архітэктуры ў самым раённым цэнтры — класічны касцёл Святых Касмы і Даміяна, які паўстаў напрыканцы XVIII стагоддзя ў цэнтры мястэчка, і неараманскі касцёл Узв'язанна Святога Кржыла ля мясцовых катапільні могілак. Але гаюнай перлінай валоцілі, якія прынявае мноства турыстаў, з'яўляюцца, безумоўна, неагатычны касцёл Найсвяцейшай Тройцы ў Гервятах. Узведзены ў 1899—1903 гадах, са званівай вышынёй

Могілка Царква Покрывае Прасветной Багародзіцы ў Візьні

Касцёл Найсвяцейшай Тройцы і колішні вадзяны млын у Гервятах

Немецкія ўмцаваныя часткі сусветнай вайны ля Сморгоні

61 метр, храм захап-дле памерамі і разнастайнасцю аздобы. Сёння тут працягваюцца аднаўленчыя работы, і азнаўлена часткова закрыта рыштаванымі, але ўражання ад велічнага вобраза гэта зусім не псуе.

АДРАДЖЭННЕ ЗАМКВАХ МУРОў

Нарэшце кладзёмся на зваротны курс, але па дарозе завітаем яшчэ ў адно мястэчка, абмінуць якое проста немагчыма. У Крэве Смаргонскага раёна працягвае кансервацыя муроў аднаго з самых адметных і знакавых помнікаў краіны, якія адраджваюць сёння, — замка канца XIII — пачатку XIV стагоддзя. Тут будуюць храмы і сядзібы пазнейшых палей — нямецкія даганы, прыбудаваныя да сцен падчас Першай сусветнай вайны, калі праз мястэчка праходзіла лінія фронту. Прывядзеныя да ладу рэшткі замка могуць зрабіцца акурат той разнакнай, якой не стала, каб турыстычны патэнцыял Крэва выйшаў на новы ўзровень.

Як бачым, архітэктурны і гістарычны спадчына на аглядных нашым рэгіёнаў наліжа размаіта. Яна ахоплівае самыя розныя перыяды нашай велічнай мінуўшчыны. Пераканайцеся ў гэтым самі — далучайцеся да заапыляльных вандроўак па краіне: лета не заканчваецца, а значыць, мы будзем прапанаваць новыя маршруты.

Антон РУДАК Фота аўтара

Працяг. Пачатак у "К" №26 ад 7 ліпеня 2023 г.

Прабавка Наваградка — гарадзішча Радагошча

Шляхам Міцкевічаў і Семіградскіх

Гістарычна-турыстычны літаратурна-мастацкі маршрут па Баранавічыне і Наваградчыне

Працягваем нашу літаратурна-гістарычную вандроўку па памятных мясцінах, звязаных з Адамам Міцкевічам і Генрыхам Семіградскім, сёлётнімі юбілярамі. Сёння рушым ад легендарнага возера Свіязь, апетага пазнейшымі творамі Яна Чачота і Адама Міцкевіча, у бок Ярошыцы.

ЯРОШЫЦЫ. ДА СЕМІГРАДСКІХ

Аі Свіязь да колішняга маёнтка Семіградскіх, што ў Ярошыцах, не так далёка. Асабліва калі праставяць добрай яліскай дарогай, якой не даюць зарасці мясціны. Бачна, што лясная гаспадарка тут квітнее (відэаюцца горы напіланых бярвенняў). Дарога, пракладзеная на пад лінейку, нібы сышла з твораў мастака Станіслава Жukoўскага (гл. "К" № 23, 2023). За лесам у пальях разглядаецца вёска Ярошыцы. Але ад самога маёнтка шпілер у наўнасіці толькі купіна дрэваў пад трохкутным ставок. У гэтым маёнтку жылі Элеўтэрыі і Роза з Езьманаў Семіградскія ды іх сын Іпаліт, бацька сусветна вядомага беларускага мастака Генрыха Семіградскага. Маці ж Генрыха паходзіла з мінскіх Прушыньскіх.

Валеўка. Колішняя мястэчка даўно ўжо стала вёскай. Няма карчмы, якая ў ранейшыя часы адгравіла стратэгічную ролю ў гэтай мясцовасці. Дамініканскі касцёл даўно зрабіўся праславутай царквой. А за сваю больш чым 300-гадовую гісторыю драўляны храм пабачыў уельмі шмат цікавага. І, верагодна, каб умяшчэць гаварыць, павяла бы на пра шлоб Мікаіла Міцкевіча і Барбары Маеўскай, бацькоў Алама. Хутэй за ўсё, шлоб афішыйна зарэгістравалі тут, пасля чаго малалыкі і госці адправіліся ў маёнтак Чомбраў, да Вузолуцкіх (у гэтым маёнтку эканомам працаваў і жыў з сям'ёй Маеўскай, бацька Барбары).

ЧОМБРАў І РАДАГОШЧА

У свай час Чомбраў (старая назва — Чомраў) належаў Семіградскім, які назваў прадальні ко Вузолуцкім. Затым маёнтак перайшоў Карповічам. Бывала ў сваякоў маці Яна Чачота. Не мот не быць і сам Адам Міцкевіч, бо гаспадыня маёнтка Агнія Вузолуцкая — яго хросная маці. Хросным яка, у гонар якога навалі пээта, стаў Адам Бернардаў Абуховіч, патрон Мікаіла Міцкевіча. Маркью, менавіта ён арганізаваў шлоб бацькоў Алама. Сязды Карповіча была спаленая ў часы вайны, і

сёння аб тым, што тут быў маёнтак, нагадвае толькі адноўленае капіла Карповічаў ды старыя дрэвы. Аднаўленне сядзбы і стварэнне ў Чомбраве музея "Пана Талевуша" — справа будучыні. А за Радагошчу мы ўжо ўзяліся. Ле-тась тут адбылася сумесная талака рэдакцыі "Культуры" з уладамі Наваградскага раёна і Валеўскага сельвыканкама, пацярпаная рознымі ўстановамі і арганізацыямі раёна (гл. "К" № 25, 2022). Сёлета, спадзяемся, будзе праіа. Даручы, падчас рэспубліканскага суботніка на Гарадзішчы пад Мінскам міе ўдзеліа пара-маўляў пра Радагошчу з міністрам культуры Анаатолем Марквейчам. На яго думку, месца, безумоўна, вартае ўвагі і прывагяць працы па ўпарадкаванні тэрыторыі неабходна. Але важ-на на раённым узроўні прадумаць далейшыя крокі, каб гэта месца жыло, а не зарасло праз пару гадоў нанова.

НАВАГРАДАК. МОГІЛКІ, ГАРА МІНДОўГ, ГАЙ, ЗАМАК І КУРГАН МІЦКЕВІЧА

Першай справай завітаў я на старыя могілкі бізукаў аўтавакала. Рабілю так кожнага разу (шлобо магілы нашых славетных землякоў), дзе-нідзе чышчу надмагіллі. І першы раз за шмат гадоў уражанне ад візту заста-лося станоўчае. Могілкі выглядаюць дагледжанымі, няма ўжо той шадэнай парасці кустоў і грон смесця, у тым ліку на магілах (адзіная трывожная кропка — лічэвая вакол капілаі). Калі сёння і рабыць талаку, то ўжо толькі з мэтай ачыстка заспаманых зям-лель надмагілляў, якіх, напярэдле, там яшчэ хапае. Трошкі горш справа на знакавай Гары Міндоўга. Парадны фасад дагледжаны, але, калі ўзняцца на вяршыню ды зірнуць у друпі бок, разумеець: стары некропаль, дзе спяць вечным сном бацькі і малодшы брат Алама Міцкевіча, не ў вялікай паганне. Тое, што засталося пасля пасялелька ля вогнішча на гары (плішкі, пакеты і г.д.), раскідваецца з таго боку, дзе "змязнічык усё схавал". Вось тут магутная талака была б даручы. Замак сёння выглядае так, нібы "шведскі палат" толькі-толькі адхнуўшы. Ізноў поўным ходам ідуць кансервацыйныя работы, і з вынікам іх, думаемся, ўжо сёлета можна будзе зна-аіміцца. З убачанага здзівілі іншае. Канаву ўздоўж падмурку сярэднявечнага муроў, як мена, падалося, рыюць з лапамогай экскава-тара, а не акуртына раскопваюць рэстаўрата-ры. А культурны слой там...

Завяршыўся "наваградскі трып" трады-цыйным уздымам на курган Міцкевіча. Выдат-ная традыцыя насыпаць курганы ў гонар вя-лікіх людзей, на жал, у наш час забытая. Але мо яшчэ дачакаемся, калі ў Ляхавічах з'яві-цца курган Талевуша Рэйтана, самым актыў-ным папулярызатарам асобы якога, даручы, з юнацкіх гадоў быў Адам Міцкевіч.

Літоўка. Месца, што разглядаецца як адна з цудовак, бізу якоў 6 ліпеня 1253 года быў караганы вялікі князь літоўскі Міндоўг. За саветамі, падчас здымак стужкі "А сьняночы ўходзіт в бой", на берагах возера ледзь не быў набіты спывак Уладзімір Высоцкі (за тое, што "ньюўклона касіў пад Высоцкага"). У гонар візту акіяра і спевака ў Наваградку быў уста-ляваны помнік Высоцкаму. А Літоўка сёння больш вядомая сваёй казачнай сядзібай, якая прыцягвае значную колькасць турыстаў.

Крыў у Прудышы. За Літоўкай пачынаецца лаволі значныя лясны масіў. Ужо за ім, з пра-вага боку пры дарозе, усталяваны крыж з шы-коўным, зусім не "прыраджаным" расцішчам. Па словах мясцовых жыхароў, крыж тут стаяў да вайны, потым, за савецкім часам, яго бы-ццам бы схавалі, а як пагроза мінавала, вярнулі на старое месца.

УСЯЉОБ, МОГІЛКІ, МІЦКЕВІЧЫ, КАСЦЁЛ, О'РУРКІ

Адноў з мэт візту ва Усяляоб былі пошукі магіл сваякоў Алама Міцкевіча з боку маці. Не-дзе там, на старым прыкасцельным цынтры, у XVIII стагоддзі былі пахаваныя прадкастнікі сям'і Тыбурыцы Маеўскага (брат Маеўа, дзед пээта). На жал, іх магілы знойдзены не былі, але агляд могілак паказаў, што і сроды трэба наведацца з талакі (шмат старых надмагіл-ляў ляжыць "гварам" уніз, а многія наўза-сыпаныя). На могілках няма ілшаваста, сроды якіх і адноўленае капіла-пахавальня О'Руркаў. Гатычны касцёл св. Казіміра быў пабудаваны да 1433 года, то-бок яшчэ ў часы Вітаўта. І ледзьлі самым старым на тэрыто-рыі Беларусі. Прамяна здымаў, што ўжо пры-касцельныя тэрыторыя ўпарадкаваны, сталіш інфармацыйна стаяць, сёньні шчы выдатны музейнік, "дом пілігрыма" (з хаварыя), пры-якім працуе вельмі зычлівы персанал. Пузіна, па Усяляоб мо ішчы вярнецца.

Завяршылася вандроўка ў маёнтку О'Рур-каў. Пра спаленую невядомымі асобамі сядз-бу акурат у той час, калі нащадка О'Руркаў вырашыў яе набыць і аднавіць, мы неск здэ-лалі. Але пабываў я тут упершыню. Ад сядзбы засталіся толькі падмуркі. Затое багата розных гаспадарчых пабудоў, прычым капіталных, цяглых. Ёсць і шматтварховыя. Некаторыя яшчэ пад дахам. Бачна, што гаспадары думалі на перспектыву, якому папалскі пад ко-рань падзеі першай паловы XX стагоддзя. На жал, дзень бізука да вечара, таму трэба было кіравацца на зваротны шлях.

Ужо сдучы начным шпітніком у Мінск, за кукокам камы абдумай я план "галачыніцы" рукаў "Культуры". Спадзяюся, неўзабаве вы пра іх даведзецеся.

Зміцер ЮРКЕВІЧ Фота аўтара

Вежа Шчытоўка, Наваградскі замак

Генрых Семірадскі (1843 — 1902)

Выдатны мастак, адзін з найважнейшых прадстаўнікоў акадэмізму, вядомы буйнымі працамі, прысвечанымі гісторыі антычнай Грэцыі і Рыма. У Беларусі маюцца толькі двада карціны мастака.

Міндоўг (1195? — 1263)

Першы вялікі князь літоўскі, першы і апошні кароль літоўскі. Закаўч трывалыя падмуркі Валюка Княства Літоўскага, адной з якога сталі беларускія землі з Віленшчынай і гарадамі Наваградка, Мсцісла, Горадня, Ваўкавыск, Гара Міндоўга ў Наваградку, мястэчка, з'яўляецца месцам яго пахавання.

Вітаўт (каля 1350 — 1430)

Вялікі князь. Пры ім ВКЛ дасягнула найбольшай магутнасці. Герой пазмы Мікаіла Гусоўскага "Песьня пра зора" —

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКІ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7,
тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627,
пошта: kupalabitel@mail.ru

- Звычайная гісторыя **"Час жыцця" (12+)**. Галоўная сцена. 17 ліпеня ў 19.00.
- Трагікамедыя **"Апошні атракцыён" (16+)**. Прэ'єра. Галоўная сцена. 18 ліпеня ў 19.00.
- Надзвычайна неверагоднае здарэнне ў 2 дзях **"Жаніцтва" (12+)**. Галоўная сцена. 19 ліпеня ў 19.00.
- Містычная легенда пра каханне ў 1 дзень **"Чорная панна Нясвіжа (12+)"**. Галоўная сцена. 20 ліпеня ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1,
тэл.: 8 017 2431041 (каса),
8 017 3615493

- Балет у 2 дзях **"Камелія" (12+)**. Спектакль Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра класічнага балета Н. Касаткінай і В. Васілёва. 14 ліпеня ў 19.00.
- Балет-меладрама ў 2 дзях **"Дама з камеліямі" (16+)**. Спектакль Дзяржаўнага акадэмічнага тэатра класічнага балета Н. Касаткінай і В. Васілёва. 15 ліпеня ў 18.00, 16 ліпеня ў 18.00.

УНП 191081322

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫІ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8,
тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792,
8 017 3271166

- **Пастаянная экспазіцыя.** Педагагічныя заняткі і лекцыі для школьнікаў, майстар-класы і інтэрактыўныя праграмы для хлопчыкаў і дзяўчынак і іх бацькоў. **Прастора працуе з серады па нядзелю да верасня.**
- **Інтэрактыўная праграма "Крылатыя абаронцы Радзімы"** на пляцоўцы каля легендарнага самалёта "Лі-2". Папярэдні запіс. **Кожную суботу і нядзелю да верасня.**
- **Запрашаем юных наведвальнікаў музея ў прастору "Музей для дзяцей"** – атмасфера партызанскага лесу ў спалучэнні з сучаснымі тэхналогіямі і абсталяваннем, добрымі і ўважлівымі музейнымі педагогамі. Тут праходзяць музейна-

У продаж пасуплілі сертыфікаты на наведванне музея з экскурсіяй і без яе. **Ёсць аб'екты: "Сямейны", "Дзяцян", "Для старшакласнікаў і дарослых".**

Падробязнасці на сайце wamuseum.by.

УНП 100235472

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА У В. РАЎБІЧЫ

спарткомплекс "Раўбічы", Мінскі раён,
тэл.: 8 017 5074468

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава "Народнае мастацтва Беларусі XX–XXI стст."** Да 9 верасня.
- **Праграма "Каляды ў музеі".** Праводзіцца заўсёды.

Працягласць – 2–2,5 гадзіны. Папярэдні запіс абавязковы.

УНП 100377771

МУЗЕЙ В. К. БЯЛЫНІЦКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛЁВЕ

г. Магілёў, вул. Ленінская, 37,
тэл.: 8 0222 650203, 8 0222 658800

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выстава "Нацюрморт – прыгажосць у звычайным".** Да 27 жніўня.
- **Выстава ўдзельнікаў V Трыенале дэкаратаўнага мастацтва Беларускага саюза мастакоў "ДЭКАРТ-22" – "Выбранае".** Да 30 ліпеня.
- **Art-lectorium "Зразумелае мастацтва".** Праводзіцца заўсёды.

Падробязнасці на сайце artmuseum.by альбо па тэлефоне 8 0222 650203, 8 0222 658800.

УНП 100377771

Вялікі тэатр Беларусі

абвясчае конкурс на замяшчэнне вакантнай пасады артыста творчай спецыяльнасці ў трупы аркестра — у групу трамбонаў (бас-трамбон).

Дадатковая інфармацыя – на сайце bolshoibelarus.by.

Адрас: 220029, г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1

УНП 191081322

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, вул. Леніна, 20,
тэл.: 8 017 3970163
(экскурсійнае бюро)

- **Пастаянная экспазіцыя.** Экспазіцыя мастацкага шкла 1910 – 1960-х гадоў **"Асцярожна, посулі"**. Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. Да 23 ліпеня.
- **Выстава Беларускага жывалісу, графікі і скульптуры "У шчыні перад святаннем"** з фондаў музея, прымеркаваная да Дня Незалежнасці Рэспублікі Беларусь. Да 23 ліпеня.
- **Выстава "Аляксей Глебаў. Услаўляючы чалавека"**. Выставачны корпус, вул. К. Маркса, 24. Да 13 жніўня.
- **Выстава "Станіслаў Жукоўскі: пункт прызначэння – сядзіба".** Да 1 кастрычніка.
- **Экскурсіі: "Самыя-самыя..." (6+), "Якога колеру зіма?" (6+), "Віды і жанры ў выяўленчым мастацтве" (6+), "Казі Усходу" (10+), "Міфы Старавытнай Грэцыі і Рыма" (10+), "Партрэты даўня мінулых пакаленняў..." (10+), "Пяць моў кахання" (16+), "Жанчы партрэт" (16+), "Мінск у Музеі" (16+).** Праводзіцца заўсёды.

УНП 100377771

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНКЕВІЧАЎ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ."

г. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а,
тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Выставачны праект "Вобраз Радзімы ў творах беларускіх мастакоў XIX–XXI стст."** Да 7 жніўня.
- **Экскурсія "Шлях мастака Валенція Ваньковіча".** Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- **Экскурсія "Сядзібны партрэт".** Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- **Экскурсія "Інтэр'ер шляхецкай сядзібы".** Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**
- **Спектакль тэатра ценяў "Шляхціц Завальня, або Беларусь у фантастычных апавяданнях. Белая сарока".** Папярэдні запіс.
- **Праводзіцца заўсёды.**

УНП 100377771

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Карэліцкі раён,
Гродзенская вобласць,
тэл.: 8 01596 36290,
8 01596 36270

- **Пастаянная экспазіцыя.**
- **Музычнае шоу "У стылі Сан-Рэма" (12+).** Унутраны двор. 15 ліпеня ў 21.00.
- **Часовая экспазіцыя васковых фігур "Тайная вячэра" (0+).** Да 31 жніўня.
- **Выстава "ARMATUS. Ваенна-гістарычная рэканструкцыя дасягчы і зброі" (0+).** Паўночны корпус. Да 31 жніўня.
- **Аглядныя і тэматычныя экскурсіі.**
- **Экскурсіі з элементамі тэатрызацыі для дзяцей і дарослых.**
- **Экскурсія для дзвюх "Інтрыгі Купідона".**
- **Квэст-экскурсія для ўсёй сямі "Легенды і паданні Мірскага замка".**
- **Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святочная стравя для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівае жаночае касцюм XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".**

УНП 590201541

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНЫХ МАСТАЦТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47,
тэл.: 8 017 2427814,
час працы: аўторак – нядзеля з 12.00 да 20.00

- **Выставачны праект "Па-за прасторай".** Да 6 жніўня.
 - **Выставачны праект "Сімфонія вялікага космоса".** Да 17 верасня.
- г. Мінск, вул. Нярасава, 3, тэл.: 8 017 2350331,
час працы: серада – нядзеля з 12.00 да 20.00
- **Выстава работ удзельнікаў V Міжнароднага фестывалю "Тэкстыльны букет".** Да 30 ліпеня.

УНП 192545414

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: 8 017 3970163, 8 025 6677819.

УНП 192545414

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПАВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19,
тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660,
8 029 5518051, 8 029 1903149

- **Палацавы ансамбль**
- **Канцэрт класічнай музыкі "Шалшы ў замку" (3+).** Тэатральная зала. 15 ліпеня ў 13.00.
- **Міжнародны фестываль хрысціянскага мастацтва (0+)** з удзелам харавых калектываў Беларусі і Расіі. Цэнтральны двор палацавага ансамбля. 16 ліпеня ў 18.00.
- **Выстава "Летаніе праса: разгалазім старонкі"** з прыватнай калекцыі Барыса Васільева і Юліі Ржэўскай. Малая выставачная зала. Да 12 лістапада.
- **Выстава "Упершыню экспанат. 3 фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка «Нясвіж»**, прысвечаная 30-годдзю ўстаноў і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. Да 10 снежня.
- **Праект "Пятроўраны ў попел."** Генацід беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны". Экспазіцыяная зала першага пусковага комплексу.
- **Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальны шчырманілі нясвіжскага двара"**.
- **У складзе пастаяннай экспазіцыі.**

- **Мерпрыемствы**
- **Квэсты: "Безаблічны артфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне"**.
- **Культурныя мерпрыемствы: "Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў Ратушы"** (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- **Сюжэтна-ролевая развівальная праграма "Школа шпілёў"** (група да 25 чалавек).
- **Гульня-знаёмства "Музейка аб музеі"** (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- **Гульнявая праграма "Выкрутасы"** (група да 25 чалавек).

- **Архітэктурны помнік "Слуцкая брама"** (г. Нясвіж, вул. Слуцкая)
 - **Часовая экспазіцыя "Нясвіж – скрываваанне трох хрысціянскіх рэлігій. Храмавае дойлідства".** Да 30 верасня.
- Падробязнасці на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

**Заслужаны калектыв Рэспублікі Беларусь
Прэзідэнцкі аркестр Рэспублікі Беларусь**

абвясчае конкурс на замяшчэнне вакантных пасадаў:

- асістэнт дырыжора – 1 чал.;
- артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра – валторна – 1 чал.;
- артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра – скрыпка – 2 чал.;
- артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра – гітара – 2 чал.;
- артыст эстрадна-сімфанічнага аркестра – трамбон – 1 чал. на 0,5 стаўкі.

У конкурсе могуць прыняць удзел музыканты з вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыяй, якія валодаюць неабходнымі навыкамі і практыкай ігры ў аркестравым калектыве.

Жадаючы прыняць удзел у конкурсе прадстаўляюць пісьмовую заяву ў адміністрацыю Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь.

Да заявы прыкладаюцца:

1. Асабісты аркуш па ўліку кадраў;
2. Аўтабіяграфія;
3. Копія дыплама аб вышэйшай або сярэдне-спецыяльнай адукацыі;
4. Копія пашпарта;
5. Копія працоўнай кніжкі;
6. Фатаграфія для дакументаў 3*4;
7. Праграма выступлення да 15 хвілін: буйная форма і п'еса.

Конкурсная камісія мае права прапанаваць удзельнікам праслухоўванна нотны матэрыял для чытання з аркуша.

Удзельнікі конкурсу падаюць вышэйназваныя дакументы з пазнакай "На конкурс у адміністрацыю Прэзідэнцкага аркестра Рэспублікі Беларусь" да 30.08.2023.

Дадатковая інфармацыя па тэлефоне: 229 90 08, 229 90 04

УНП 101361712

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОМІДНІВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — ДУЛІВІЧ Віктар Іванавіч.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — ДУЛІВІЧ Віктар Іванавіч.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНЮСКАЯ.

Рэдактары аддзелаў — Віктар ГАВРЫШ, Юген РАГІН.

Аглядальнікі рэдакцыі: Югенія ТАБЕЦ.

Антон РУДАК, Ганна САКАЛОВА, Ілья СВІРЬЦІ, Юрыі ЧАВЯКЕВІЧ, Дзміі ШЫКА, Зміцер ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактар літаратуры — Машей ЗАЙЦАУ.

Рэдактары мастацкай — Марына ПЯРКОУСКАЯ, Мікалай КАСЦЮКОУ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефоны: 8 017 2860797, 8 017 3345723. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адрас: 8 017 2860797.

Падпісныя індэксы: 63875, 638752, 63879. Ілготуныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %).

Камплект (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамугленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдання, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтарскія рукапісы не рэдакцыйна і не вяртаюцца.

Меркаванні аўтара могуць не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі.

Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падпісана ў друку 13.07.2023 у 16.00. Замова № 1570. Наклад 3343.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавечтва «Беларускі Дом друку»". 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2023.